

ผลการศึกษาและการอภิปรายผล

การนำเสนอผลการศึกษาวิจัยประเมินเรื่อง “การประเมินโครงการฝึกอบรมพระนวกะของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อําเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผู้ศึกษาได้แบ่งการนำเสนอข้อมูลออกเป็น 6 ส่วนด้วยกันคือ

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง
- ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมพระนวกะ
- ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
- ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ
- ส่วนที่ 5 การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร
- ส่วนที่ 6 อภิปรายผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา อาชีพก่อนบวช และภูมิลำเนาเกี่ยวกับการบวช ปรากฏผลดังนี้

1.1 อายุและระดับการศึกษา

อายุของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 45.9 มีอายุระหว่าง 20 - 25 ปี รองลงมาร้อยละ 25.0 มีอายุอยู่ระหว่าง 26- 30 ปี ร้อยละ 18.2 มีอายุระหว่าง 31 - 35 ปี และร้อยละ 7.3 มีอายุระหว่าง 40 ปี ขึ้นไป ระดับการศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 67.3 มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี/หรือเทียบเท่า รองลงมาร้อยละ 20.0 มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 8.2 มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. และร้อยละ 4.1 มีการศึกษาในระดับอนุปริญญา/ ปวส. (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1
จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ
และระดับการศึกษา

ข้อมูลพื้นฐาน	(N=220)	ร้อยละ
อายุ		
20 - 25 ปี	101	45.9
26 - 30 ปี	55	25.0
31 - 35 ปี	40	18.2
36 - 40 ปี	8	3.6
40 ปี - ขึ้นไป	16	7.3
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	1	0.5
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	18	8.2
อนุปริญญา / ปวส	9	4.1
ปริญญาตรี / หรือเทียบเท่า	148	67.3
สูงกว่าปริญญาตรี	44	20.0

1.2 อาชีพ

สำหรับด้านอาชีพ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 48.2 มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รองลงมาร้อยละ 27.7 มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/อาชีพอิสระ ร้อยละ 10.5 มีอาชีพรับราชการ และร้อยละ 7.7 มีอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2

จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
พนักงานบริษัทเอกชน	106	48.2
ธุรกิจส่วนตัว/อาชีพอิสระ	61	27.7
รับราชการ	23	10.5
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	17	7.7
รับจ้างทั่วไป	13	5.9
รวม	220	100.0

1.3 ภูมิหลังการบวช

จากการศึกษาภูมิหลังการบวชของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ พบว่าก่อนจะบวชพระนวกะ ร้อยละ 70.0 ไม่เคยบวชมาก่อน รองลงมาร้อยละ 25.0 เคยบรรพชาสามเณร และร้อยละ 5.0 เคยอุปสมบท (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3

จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภูมิหลังการบวช

ภูมิหลังการบวช	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคยบวช	154	70.0
เคยบรรพชาสามเณร	55	25.0
เคยอุปสมบท	11	5.0
รวม	220	100.0

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมพระนวกะ

การศึกษาความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมพระนวกะ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาจากผู้ที่เคยผ่านโครงการฝึกอบรมพระนวกะ เพื่อต้องการทราบถึงระดับความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมพระนวกะ ในด้านหลักสูตรการฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วยภาคทฤษฎีภาคปฏิบัติ ภาควิชาการ และภาคกิจกรรม ด้านการจัดการเกี่ยวกับการฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วย รูปแบบและระยะเวลาการรับสมัคร รูปแบบและระยะเวลาการอุปสมบท รูปแบบและระยะเวลาการฝึกอบรม รูปแบบและระยะเวลาการวัดผล ซึ่งการศึกษาได้ผลปรากฏดังนี้

2.1 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐาน

โครงการฝึกอบรมพระนวกะของวัดชลประทานรังสฤษฎ์นั้นให้รูปแบบของอานาปานสติ และสติปัฏฐาน 4 ในการฝึกอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐาน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 58.2 มีความพึงพอใจในรูปแบบการอบรมว่าสอดคล้องกับความคาดหวังในระดับมาก ร้อยละ 30.0 พึงพอใจปานกลาง และร้อยละ 10.0 พึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในรูปแบบการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานมีความสอดคล้องกับความคาดหวังอยู่ในระดับมาก

รูปแบบการอบรมที่เหมาะสมกับลักษณะนิสัย กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 55.9 พึงพอใจมาก ร้อยละ 26.4 พึงพอใจปานกลาง และร้อยละ 0.5 พึงพอใจน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในรูปแบบการอบรมมีความเหมาะสมกับลักษณะนิสัย อยู่ในระดับมาก

รูปแบบการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน เช่น การนั่งปฏิบัติ การเดินจงกรม ช่วยให้ปฏิบัติได้ดี กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 52.3 พึงพอใจมาก ร้อยละ 27.3 พึงพอใจปานกลาง และร้อยละ 13.2 พึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในรูปแบบการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานในระดับมาก

รูปแบบการอบรมตามแนวอานาปานสติและสติปัฏฐานมีประโยชน์ในการตั้งสติ กำหนดพิจารณารู้เท่าทันเรื่องทางกาย กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 59.5 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 19.1 พึงพอใจน้อย และร้อยละ 17.3 พึงพอใจมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.01 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมี

ความพึงพอใจในรูปแบบการอบรมตามแนวอานาปานสติและสติปัฏฐานมีประโยชน์ในการตั้งสติ กำหนดพิจารณารู้เท่าทันเรื่องทางกาย อยู่ในระดับปานกลาง

รูปแบบการอบรมตามแนวอานาปานสติและสติปัฏฐาน มีประโยชน์ในการตั้งสติ กำหนดพิจารณารู้เท่าทันจิต กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 53.6 พึงพอใจมาก ร้อยละ 27.3 พึงพอใจปานกลาง และร้อยละ 16.8 พึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในรูปแบบการอบรมตามแนวอานาปานสติและสติปัฏฐานมีประโยชน์ ในการตั้งสติกำหนดพิจารณา รู้เท่าทันเรื่องทางกาย อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม ของความพึงพอใจต่อรูปแบบการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐาน มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.62 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการอบรม วิปัสสนากัมมัฏฐานอยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับ

ความพึงพอใจต่อรูปแบบการฝึกอบรม

โครงการฝึกอบรมพระนวกะ

รูปแบบการอบรมกัมมัฏฐาน	ระดับความพึงพอใจ					\bar{X}	S.D.	การ แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
รูปแบบการอบรมวิปัสสนา กัมมัฏฐานสอดคล้องกับ ความคาดหวังของท่าน	10.0 (22)	58.2 (128)	30.0 (66)	1.8 (4)	-	3.76	0.647	มาก
รูปแบบการอบรมเหมาะสม กับลักษณะนิสัยของท่าน	13.2 (29)	55.9 (123)	26.4 (58)	4.1 (9)	0.5 (1)	3.77	0.762	มาก
รูปแบบการปฏิบัติวิปัสสนา กัมมัฏฐาน เช่น การนั่ง การเดินจงกลม ช่วยให้ท่าน ปฏิบัติได้ดี	13.2 (29)	52.3 (115)	27.3 (60)	7.3 (16)	-	3.71	0.785	มาก

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

รูปแบบการอบรมกัมมัฏฐาน	ระดับความพึงพอใจ					\bar{X}	S.D.	การ แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
รูปแบบการอบรมตามแนวอานาปานสติและสติปัฏฐานมีประโยชน์ในการตั้งสติกำหนดพิจารณารู้เท่าทันเรื่องทางกาย	2.7 (6)	17.3 (38)	59.5 (131)	19.1 (42)	1.4 (3)	3.01	0.728	ปาน กลาง
รูปแบบการอบรมตามแนวทางอานาปานสติและสติปัฏฐานมีประโยชน์ในการตั้งสติกำหนดพิจารณารู้เท่าทันจิตใจ	16.8 (37)	53.6 (118)	27.3 (60)	1.8 (4)	0.5 (1)	3.85	0.730	มาก

$$\bar{X} = 3.62 \quad S.D. = 0.521$$

2.2 ความพึงพอใจต่อระยะเวลาของการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน

โครงการฝึกอบรมพระนวกะ ได้แบ่งระยะเวลาการฝึกอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานออกเป็น 2 ระยะ กล่าวคือ ในช่วงฤดูกลางนอกพรรษา ใช้เวลาในการฝึกอบรมจำนวน 5 วัน ส่วนในฤดูกลางเข้าพรรษาใช้เวลาในฝึกการอบรม 15 วัน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับความพึงพอใจในการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานในเบื้องต้นช่วยให้มีจิตใจที่สงบขึ้น ร้อยละ 49.1 พึงพอใจมาก ร้อยละ 27.7 พึงพอใจปานกลาง และร้อยละ 20.0 พึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานในเบื้องต้นช่วยให้มีจิตใจที่สงบขึ้นอยู่ในระดับมาก

ระยะเวลาของการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานมีความสอดคล้องกับระยะเวลาของการบวช กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 43.6 พึงพอใจมาก ร้อยละ 30.0 พึงพอใจปานกลาง และร้อยละ 13.2 พึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการอบรม

วิปัสสนากัมมัฏฐาน 5 วันในฤดูนอกพรรษา และ 15 วันในช่วงเข้าพรรษา มีความสอดคล้องกับระยะเวลาของการบวช อยู่ในระดับมาก

การอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานในช่วงเช้าช่วยให้การปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานได้ดี กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 49.5 พึงพอใจมาก ร้อยละ 29.1 พึงพอใจปานกลาง และร้อยละ 14.5 พึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานในช่วงเช้าช่วยให้ปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานได้ดี อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม ของความพึงพอใจต่อระยะเวลาการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.70 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อระยะเวลาการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานอยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับ

ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อระยะเวลา

การปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน

ระยะเวลาในการปฏิบัติ วิปัสสนากัมมัฏฐาน	ระดับความพึงพอใจ					\bar{X}	S.D.	การ แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
การอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐาน ในเบื้องต้นก่อนช่วยให้ท่านมี จิตใจที่สงบขึ้น	20.0 (44)	49.1 (108)	27.7 (61)	3.2 (7)	-	3.86	0.766	มาก
ระยะเวลาของการอบรม วิปัสสนากัมมัฏฐานมีความ สอดคล้องกับระยะเวลาของ การบวช	13.2 (29)	43.6 (96)	30.0 (66)	10.5 (23)	2.7 (6)	3.54	0.957	มาก
การอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐาน ในช่วงเช้าช่วยให้ท่านปฏิบัติ วิปัสสนากัมมัฏฐานได้ดี	14.5 (32)	49.5 (109)	29.1 (64)	5.9 (13)	0.9 (2)	3.71	0.820	มาก

$$\bar{X} = 3.70 \quad S.D. = 0.674$$

2.3 ความพึงพอใจต่อวิทยากรอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐาน

วิทยากรที่ให้การฝึกอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐาน เป็นวิทยากรที่ทางโครงการฝึกอบรมพระนวกะมอบหมายให้ดำเนินการฝึกอบรม ซึ่งมีหน้าที่ให้การอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานโดยเฉพาะ จนกระทั่งถึงสิ้นสุดการฝึกอบรม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจว่าวิทยากรเข้าใจหลักการของการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน ร้อยละ 52.7 พึงพอใจมาก ร้อยละ 27.7 พึงพอใจมากที่สุด และร้อยละ 16.4 พึงพอใจปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจวิทยากรเข้าใจในหลักการของการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน อยู่ในระดับมาก

วิทยากรมีความรู้ความเข้าใจ ในขั้นตอนของการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานได้อย่างถูกต้อง กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 45.9 พึงพอใจมาก ร้อยละ 30.0 พึงพอใจมากที่สุด และร้อยละ 23.2 พึงพอใจปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจวิทยากรเข้าใจ ในขั้นตอนของการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานได้อย่างถูกต้อง อยู่ในระดับมาก

วิทยากรมีความสามารถในการถ่ายทอด แนวทางการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานได้ดี กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 47.3 พึงพอใจมาก ร้อยละ 24.1 พึงพอใจปานกลาง และร้อยละ 23.6 พึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจวิทยากรเข้าใจในขั้นตอนของการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานได้อย่างถูกต้อง อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม ของความพึงพอใจต่อวิทยากรให้การอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐาน มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.99 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อวิทยากรให้การอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐาน อยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับ
ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อวิทยากร
ให้การอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐาน

วิทยากรให้การอบรม วิปัสสนากัมมัฏฐาน	ระดับความพึงพอใจ					\bar{X}	S.D	การ แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
วิทยากรเข้าใจในหลักการ ของการปฏิบัติวิปัสสนา กัมมัฏฐาน	27.7 (61)	52.7 (116)	16.4 (36)	2.3 (5)	0.9 (2)	4.04	0.784	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

วิทยากรให้การอบรม วิปัสสนากัมมัฏฐาน	ระดับความพึงพอใจ					\bar{X}	S.D	การ แปล ผล
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
วิทยากรมีความรู้ความเข้าใจ ในขั้นตอนของการปฏิบัติ วิปัสสนากัมมัฏฐานได้อย่าง ถูกต้อง	30.0 (66)	45.9 (101)	23.2 (51)	0.9 (2)	-	4.05	0.754	มาก
วิทยากรสามารถถ่ายทอด แนวทางการปฏิบัติวิปัสสนา กัมมัฏฐานได้ดี	23.6 (52)	47.3 (104)	24.1 (53)	5.0 (11)	-	3.90	0.818	มาก

$$\bar{X} = 3.99 \quad S.D. 0.677$$

สรุปภาพรวมค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างในภาค
วิปัสสนากัมมัฏฐาน

สรุปภาพรวมความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อโครงการฝึกอบรมพระนวกะในภาค
วิปัสสนากัมมัฏฐาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3.77) เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ พิจารณา
ในแต่ละด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านรูปแบบการอบรม
วิปัสสนากัมมัฏฐาน (3.62) ด้านระยะเวลาการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐาน (3.70) และด้านวิทยากร
ให้การอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐาน (3.99) แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมาก ต่อ
โครงการฝึกอบรมพระนวกะในภาควิปัสสนากัมมัฏฐาน (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7
 สรุปภาพรวมผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 ของกลุ่มตัวอย่างต่อความพึงพอใจในภาค
 วิปัสสนากัมมัฏฐานโดยภาพรวม

ภาควิปัสสนากัมมัฏฐาน	\bar{X}	S.D.	การ แปลผล
รูปแบบการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐาน	3.62	0.521	มาก
ระยะเวลาของการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐาน	3.70	0.674	มาก
วิทยากรให้การอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐาน	3.99	0.677	มาก
รวม	3.77	0.624	มาก

2.4 ความพึงพอใจในเนื้อหาของหัวข้อธรรม

เนื้อหาของหัวข้อธรรม หมายถึง ลักษณะเนื้อหาของธรรมะมีความเหมาะสมมีความสอดคล้อง สามารถตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้เข้าอบรม และสามารถที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ดี กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับความพึงพอใจเนื้อหาของธรรมะที่นำมาฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับความคาดหวัง ร้อยละ 50.5 พึงพอใจมาก ร้อยละ 25.0 พึงพอใจปานกลาง และร้อยละ 20.0 พึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อเนื้อหาของธรรมะที่นำมาฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับความคาดหวัง อยู่ในระดับมาก

เนื้อหาของธรรมะสามารถนำไปใช้ในชีวิตได้เป็นอย่างดี กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50.5 พึงพอใจมาก ร้อยละ 32.3 พึงพอใจมากที่สุด และร้อยละ 16.4 พึงพอใจปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในเนื้อหาของธรรมะสามารถนำไปใช้ในชีวิตได้เป็นอย่างดี อยู่ในระดับมาก

เนื้อหาของธรรมะมีประโยชน์ต่อการทำงาน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50.0 พึงพอใจมาก ร้อยละ 30.9 พึงพอใจมากที่สุด และร้อยละ 17.7 พึงพอใจปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในเนื้อหาของธรรมะมีประโยชน์ต่อการทำงาน อยู่ในระดับมาก

เนื้อหาของธรรมะมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ของสังคมปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 44.1 พึงพอใจมาก ร้อยละ 27.7 พึงพอใจปานกลาง และร้อยละ 24.5 พึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในเนื้อหาของธรรมะมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ของสังคมปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม ของความพึงพอใจต่อเนื้อหาของหัวข้อธรรม มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.00 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อเนื้อหาของหัวข้อธรรม อยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับ
ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อ
เนื้อหาหัวข้อธรรม

เนื้อหาหัวข้อธรรม	ระดับความพึงพอใจ					\bar{X}	S.D	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
เนื้อหาของธรรมะที่นำมาฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับความคาดหวังของท่าน	20.0 (44)	50.5 (111)	25.0 (55)	4.5 (10)	-	3.86	0.784	มาก
เนื้อหาของธรรมะสามารถไปใช้ในชีวิตได้เป็นอย่างดี	32.3 (71)	50.5 (111)	16.4 (36)	0.9 (2)	-	4.14	0.711	มาก
เนื้อหาของธรรมะมีประโยชน์ต่อการทำงานของ ท่าน	30.9 (68)	50.0 (110)	17.7 (39)	1.4 (3)	-	4.10	0.730	มาก
เนื้อหาของธรรมะมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ของสังคมปัจจุบัน	24.5 (54)	44.1 (97)	27.7 (61)	3.6 (8)	-	3.90	0.813	มาก

$$\bar{X} = 4.00 \quad S.D. = 0.594$$

2.4 ความพึงพอใจต่อระยะเวลาการอบรมวิชาการ

ในการฝึกอบรมด้านวิชาการ ทางโครงการฝึกอบรมพระนวกะได้แบ่งออกเป็น 2 ระยะเวลา กล่าวคือ ในช่วงฤดูแล้งนอกพรรษาใช้เวลาในการฝึกอบรม 10 วัน และในช่วงฤดูการเข้าพรรษาใช้เวลาในการฝึกอบรม 60 วัน ทำการฝึกอบรมภายหลังจากผู้เข้าอบรมได้ผ่านการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน โดยแบ่งการฝึกอบรมออกเป็น 2 เวลา ในตอนเช้าเริ่มทำการอบรมเวลา 09.15 น. ถึงเวลา 10.40 น. และในตอนบ่ายเริ่มอบรมเวลา 13.30 น. ถึง เวลา 15.30 น. ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับความพึงพอใจต่อระยะเวลาในการอบรมวิชาการ กล่าวคือ 10 วัน ในฤดูแล้งนอกพรรษาและ 60 วันในฤดูการเข้าพรรษา มีความเหมาะสมกับระยะเวลาของการบวช ร้อยละ 54.5 พึงพอใจมาก ร้อยละ 27.7 พึงพอใจปานกลาง และร้อยละ 14.1 พึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อระยะเวลาในการอบรมวิชาการ กล่าวคือ 10 วันในฤดูแล้งนอกพรรษาและ 60 วันในฤดูการเข้าพรรษา มีความเหมาะสมกับระยะเวลาของการบวช อยู่ในระดับมาก

ระยะเวลาการอบรมวิชาการช่วยให้เข้าใจเนื้อหาของธรรมะได้อย่างลึกซึ้ง กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 44.1 พึงพอใจมาก ร้อยละ 38.6 พึงพอใจปานกลาง และร้อยละ 11.4 พึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อระยะเวลาการอบรมวิชาการช่วยให้เข้าใจเนื้อหาของธรรมะได้อย่างลึกซึ้ง อยู่ในระดับมาก

การอบรมวิชาการในภาคเช้าช่วยให้การรับรู้มีประสิทธิภาพมากที่สุด กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 40.0 พึงพอใจมาก ร้อยละ 32.7 พึงพอใจปานกลาง และร้อยละ 22.7 พึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการอบรมในภาคเช้าช่วยให้การรับรู้มีประสิทธิภาพที่สุด อยู่ในระดับมาก

การอบรมวิชาการในภาคบ่ายทำให้สามารถเข้าใจเนื้อหาของธรรมะได้อย่างลึกซึ้งที่สุด กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 47.3 พึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 31.8 พึงพอใจมาก และร้อยละ 11.8 พึงพอใจน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการอบรมในภาคบ่ายทำให้สามารถเข้าใจเนื้อหาของธรรมะได้อย่างลึกซึ้งที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม ของความพึงพอใจต่อระยะเวลาการอบรมวิชาการ มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.62 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อระยะเวลาการอบรมวิชาการ อยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9
จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อ
ระยะเวลาในการอบรมวิชาการ

ระยะเวลาการอบรม วิชาการ	ระดับความพึงพอใจ					\bar{X}	S.D	การ แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ระยะเวลาในการอบรม วิชาการ มีความเหมาะสม กับระยะเวลาของการบวช	14.1 (31)	54.5 (120)	27.7 (61)	3.2 (7)	0.5 (1)	3.79	0.737	มาก
ระยะเวลาการอบรม วิชาการช่วยให้ท่านเข้าใจ เนื้อหาของธรรมะได้อย่าง ลึกซึ้ง	11.4 (25)	44.1 (97)	38.6 (85)	5.9 (13)	-	3.61	0.766	มาก
การอบรมวิชาการในภาค เข้าช่วยให้การรับรู้ของท่าน มีประสิทธิภาพที่สุด	22.7 (50)	40.0 (88)	32.7 (72)	4.1 (9)	0.5 (1)	3.80	0.851	มาก
การอบรมวิชาการในภาค บ้ายทำให้ท่านสามารถ เข้าใจเนื้อหาของธรรมะได้ อย่างลึกซึ้งที่สุด	6.8 (15)	31.8 (70)	47.3 (104)	11.8 (26)	2.3 (5)	3.29	0.848	ปาน กลาง

$$\bar{X} = 3.62 \text{ S.D. } 0.584$$

2.5 ความพึงพอใจต่อวิทยากรอบรมวิชาการ

วิทยากรให้การอบรมด้านวิชาการ ทางโครงการฝึกอบรมพระนวกะได้จัดวิทยากรถวายความรู้แก่พระนวกะ ซึ่งประกอบด้วยวิทยากรภายใน ที่เป็นพระภิกษุสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถ และวิทยากรภายนอกที่มีความรู้ความสามารถในด้านธรรมะ มาถวายความรู้แก่พระนวกะเป็นครั้งคราว

ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับความพึงพอใจต่อวิทยากรมีความรู้ความเข้าใจในหัวข้อธรรมะนั้น เป็นอย่างดี ร้อยละ 47.7 พึงพอใจมาก ร้อยละ 26.4 พึงพอใจมากที่สุด และร้อยละ 23.6 พึงพอใจปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อวิทยากรมีความรู้ความเข้าใจในหัวข้อธรรมะนั้นเป็นอย่างดี อยู่ในระดับมาก

วิทยากรมีความสามารถในการถ่ายทอด กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 46.8 พึงพอใจมาก ร้อยละ 34.1 พึงพอใจปานกลาง และร้อยละ 17.3 พึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อวิทยากรมีความสามารถในการถ่ายทอด อยู่ในระดับมาก

วิทยากรมีเทคนิคในการถ่ายทอด เช่น การใช้สื่อ กิจกรรม เป็นต้น ได้อย่างเหมาะสม กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 40.9 พึงพอใจมาก ร้อยละ 36.4 พึงพอใจปานกลาง และร้อยละ 12.7 พึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อวิทยากรมีเทคนิคในการถ่ายทอด เช่น การใช้สื่อ กิจกรรม เป็นต้น ได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก

วิทยากรในด้านมีบุคลิกและสามารถวางตัวได้อย่างเหมาะสมซึ่งเป็นเหตุให้เกิดความเลื่อมใส กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 60.0 พึงพอใจมาก ร้อยละ 21.8 พึงพอใจมากที่สุด และร้อยละ 16.8 พึงพอใจปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อวิทยากรในด้านมีบุคลิกและสามารถวางตัวได้อย่างเหมาะสมซึ่งเป็นเหตุให้เกิดความเลื่อมใส อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม ของความพึงพอใจต่อวิทยากรอบรมวิชาการ มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.84 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อวิทยากรอบรมวิชาการ อยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อ
วิทยากรผู้ให้ความรู้ด้านวิชาการ

วิทยากรอบรมวิชาการ	ระดับความพึงพอใจ					\bar{X}	S.D	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
วิทยากรมีความรู้ความเข้าใจในหัวข้อธรรมะนั้นเป็นอย่างดี	26.4 (58)	47.7 (105)	23.6 (52)	1.8 (4)	0.5 (1)	3.98	0.785	มาก

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

วิทยาการอบรมวิชาการ	ระดับความพึงพอใจ					\bar{X}	S.D	การ แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
วิทยาการมีความสามารถในการถ่ายทอด	17.3 (38)	46.8 (103)	34.1 (75)	1.8 (4)	-	3.80	0.740	มาก
วิทยาการมีเทคนิคในการถ่ายทอดเช่น การใช้สื่อ กิจกรรม เป็นต้นได้อย่างเหมาะสม	12.7 (28)	40.9 (90)	36.4 (80)	9.1 (20)	0.9 (2)	3.55	0.861	มาก
วิทยาการมีบุคลิกและสามารถวางตัวได้อย่างเหมาะสมซึ่งเป็นเหตุให้ท่านเกิดความเลื่อมใส	21.8 (48)	60.0 (132)	16.8 (37)	1.4 (3)	-	4.02	0.665	มาก

$$\bar{X} = 3.84 \quad S.D. = 0.580$$

2.7 ความพึงพอใจต่อภาคกิจกรรมจำแนกตามจำนวนของกิจกรรม

กิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นเพื่อสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่คณะของพระนวกะ รวมถึงการเรียนรู้ในวิถีชีวิตของพระภิกษุผ่านทางด้านกิจวัตรของพระ ซึ่งประกอบด้วย กิจกรรมวันอาทิตย์ กิจกรรมไหว้พระสวดมนต์ กิจกรรมลงอุโบสถ เป็นต้นนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับความพึงพอใจในลักษณะของกิจกรรม เช่น กิจกรรม บิณฑบาต สวดมนต์ ลงอุโบสถ กิจกรรมวันอาทิตย์ วันพระ ช่วยส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะของพระนวกะ ร้อยละ 45.5 พึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 43.6 พึงพอใจมาก และร้อยละ 8.6 พึงพอใจปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในลักษณะของกิจกรรม เช่น กิจกรรม บิณฑบาต สวดมนต์ ลงอุโบสถ กิจกรรมวันอาทิตย์ วันพระ ช่วยส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะของพระนวกะ อยู่ในระดับมากที่สุด

ลักษณะของกิจกรรมเช่น การไหว้พระสวดมนต์ ช่วยให้เกิดความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 44.5 พึงพอใจมาก ร้อยละ 40.0 พึงพอใจมากที่สุด และร้อยละ 13.2 พึงพอใจปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในลักษณะของกิจกรรมเช่นการไหว้พระสวดมนต์ ช่วยให้เกิดความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด

จำนวนของกิจกรรม มีความสอดคล้องกับระยะเวลาของการบวช กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 51.4 พึงพอใจมาก ร้อยละ 23.6 พึงพอใจมากที่สุด และร้อยละ 19.1 พึงพอใจปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในจำนวนของกิจกรรม มีความสอดคล้องกับระยะเวลาของการบวช อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม ของความพึงพอใจต่อลักษณะและระยะเวลาของกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.15 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อลักษณะและระยะเวลาของกิจกรรม อยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อ
ลักษณะและจำนวนกิจกรรม

ลักษณะของกิจกรรม	ระดับความพึงพอใจ					\bar{X}	S.D	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ลักษณะของกิจกรรมช่วยส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะของพระนวกะ	45.5 (100)	43.6 (96)	8.6 (19)	2.3 (5)	-	4.32	0.728	มากที่สุด
ลักษณะของกิจกรรม เช่น การไหว้พระสวดมนต์ ช่วยให้คุณเกิดความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น	40.0 (88)	44.5 (98)	13.2 (29)	2.3 (5)	-	4.22	0.759	มากที่สุด
จำนวนของกิจกรรม มีความสอดคล้องกับระยะเวลาของการบวช	23.6 (52)	51. (113)	19.1 (42)	5.0 (11)	0.9 (2)	3.91	0.876	มาก

$$\bar{X} = 4.15 \text{ S.D. } 0.621$$

สรุปภาพรวมค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความพึงพอใจในภาควิชาการและภาคกิจกรรมโดยภาพรวม

สรุปภาพรวมความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อโครงการฝึกอบรมพระนวกะในภาควิชาการและภาคกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3.82) เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้พิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านเนื้อหาของหัวข้อธรรม (4.00) ด้านระยะเวลาการอบรมวิชาการ (3.62) ด้านวิทยากรให้การอบรมวิชาการ (3.84) และด้านลักษณะและจำนวนเวลาของกิจกรรม (4.15) แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมากต่อโครงการฝึกอบรมพระนวกะในภาควิชาการและภาคกิจกรรม (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12

สรุปภาพรวมผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ของกลุ่มตัวอย่างต่อความพึงพอใจในภาควิชาการ
และกิจกรรมโดยภาพรวม

ภาควิชาการ	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
หัวข้อธรรม	4.00	0.594	มาก
ระยะเวลาในการอบรมวิชาการ	3.62	0.584	มาก
วิทยากรให้การอบรมวิชาการ	3.84	0.580	มาก
ลักษณะและจำนวนของกิจกรรม	4.15	0.621	มาก
รวม	3.82	0.586	มาก

2.8 ความพึงพอใจต่อรูปแบบและระยะเวลาการรับสมัคร

รูปแบบการรับสมัครนั้นทางวัดได้จัดรูปแบบไว้เฉพาะ กล่าวคือ ผู้เข้าบวชจะต้องมีคุณลักษณะที่ถูกต้องตามพระธรรมวินัยและจะต้องผ่านเกณฑ์ที่ทางวัดได้จัดทำขึ้น เช่น จะต้องผ่านการทดสอบคำขานนาค เป็นต้น ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับความพึงพอใจในรูปแบบ

การรับสมัคร เพื่อการกลั่นกรองผู้เข้าบวช ในด้านมีความเหมาะสมกับสภาวะการณ์ของ พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน ร้อยละ 41.8 ฟังพอใจมาก ร้อยละ 35.0 ฟังพอใจมากที่สุด และร้อยละ 20.9 ฟังพอใจปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในรูปแบบ การรับสมัครเพื่อการกลั่นกรองผู้เข้าบวช ในด้านมีความเหมาะสมกับสภาวะการณ์ของ พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก

ระยะเวลาการรับสมัคร ทุกวันเสาร์ที่ 2 ของเดือนในเวลา 12.30-13.00 น. มีความ สอดคล้องกับการเดินทาง กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 40.5 ฟังพอใจมาก ร้อยละ 30.9 ฟังพอใจมากที่สุด และร้อยละ 20.9 ฟังพอใจปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจ ในระยะเวลาการรับสมัคร ทุกวันเสาร์ที่ 2 ของเดือนในเวลา 12.30-13.00 น. มีความสอดคล้องกับ การเดินทาง อยู่ในระดับมาก

ขั้นตอนและหัวข้อของการสอบคัดเลือกเพื่อเข้าสู่กระบวนการอุปสมบทมี ความสอดคล้องกับลักษณะเวลา กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 48.2 ฟังพอใจมาก ร้อยละ 34.1 ฟังพอใจ มากที่สุด และร้อยละ 14.1 ฟังพอใจปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างมี ความพึงพอใจ ในขั้นตอนและหัวข้อของการสอบคัดเลือก เพื่อเข้าสู่กระบวนการอุปสมบทมี ความสอดคล้องกับลักษณะเวลา อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม ของความพึงพอใจต่อรูปแบบและระยะเวลาการรับสมัคร มี ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.03 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อรูปแบบและระยะเวลา การรับสมัครอยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 4.13)

ตารางที่ 4.13

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อ
รูปแบบและระยะเวลาการรับสมัคร

รูปแบบและระยะเวลา การรับสมัคร	ระดับความพึงพอใจ					\bar{X}	S.D	การ แปล ผล
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
รูปแบบการรับสมัครเพื่อการ กลั่นกรองผู้เข้าบวชมีความ เหมาะสมกับสภาวะการณ์ของ พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน	35.0 (77)	41.8 (92)	20.9 (46)	1.4 (3)	0.9 (2)	4.09	0.851	มาก

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

รูปแบบและระยะเวลา การรับสมัคร	ระดับความพึงพอใจ					\bar{X}	S.D	การ แปล ผล
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ระยะเวลาการรับสมัคร ทุกวันเสาร์ที่ 2 ของเดือนใน เวลา 12.30-13.00 น. มี ความสอดคล้องกับการ เดินทางของท่าน	30.9 (68)	40.5 (89)	20.9 (46)	6.4 (14)	1.4 (3)	3.93	0.990	มาก
ขั้นตอนและหัวข้อของการ สอบคัดเลือกเพื่อเข้าสู่ กระบวนการอุปสมบทมี ความสอดคล้องกับลักษณะ เวลาของท่าน	34.1 (75)	48.2 (106)	14.1 (31)	3.6 (8)	-	4.13	0.819	มาก

$$\bar{X} = 4.03 \quad S.D. \quad 0.741$$

2.9 ความพึงพอใจต่อรูปแบบและระยะเวลาการอุปสมบท

รูปแบบและระยะเวลาในการอุปสมบทนั้น ทางวัดได้เน้นในเรื่องความเป็นระเบียบ เรียบง่าย ประหยัด ประโยชน์ และก่อให้เกิดปัญหา เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของสังคมในยุคปัจจุบัน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับความพึงพอใจในรูปแบบการอุปสมบทที่เน้นในเรื่องความประหยัด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยสอดคล้องกับความคาดหวัง ร้อยละ 66.4 พึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 29.1 พึงพอใจมาก และร้อยละ 4.1 พึงพอใจปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในรูปแบบการอุปสมบทที่เน้นในเรื่องความประหยัด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยสอดคล้องกับความคาดหวัง อยู่ในระดับมากที่สุด

รูปแบบการอุปสมบทที่เน้นในเรื่องความประหยัด ไม่มีการเลี้ยง การจัดงาน มีความเหมาะสมกับสภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 77.3 พึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 20.5 พึงพอใจมาก และร้อยละ 2.3 พึงพอใจปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมี

ความพึงพอใจในรูปแบบการอุปสมบทที่เน้นในเรื่องความประหยัด ไม่มีการเลี้ยง การจัดงาน มีความเหมาะสมกับสภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน อยู่ในระดับมากที่สุด

ขั้นตอนของการอุปสมบทที่เน้นความเรียบง่ายแต่ได้สาระมีความสอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 70.5 พึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 26.4 พึงพอใจมาก และร้อยละ 3.2 พึงพอใจปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในขั้นตอนของการอุปสมบทที่เน้นความเรียบง่ายแต่ได้สาระมีความสอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน อยู่ในระดับมากที่สุด

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม ของความพึงพอใจต่อรูปแบบและระยะเวลาการอุปสมบท มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.68 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อรูปแบบและระยะเวลาการอุปสมบท อยู่ในระดับมากที่สุด (ตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อ
รูปแบบและระยะเวลาการอุปสมบท

รูปแบบและระยะเวลาการอุปสมบท	ระดับความพึงพอใจ					\bar{X}	S.D	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
รูปแบบการอุปสมบทที่เน้นในเรื่องความประหยัด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยสอดคล้องกับความคาดหวังของท่าน	66.4 (146)	29.1 (64)	4.1 (9)	-	0.5 (1)	4.61	0.643	มากที่สุด
รูปแบบการอุปสมบทที่เน้นในเรื่องความประหยัด ไม่มีการเลี้ยง การจัดงาน มีความเหมาะสมกับสภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน	77.3 (170)	20.5 (45)	2.3 (5)	-	-	4.75	0.484	มากที่สุด
ขั้นตอนของการอุปสมบทที่เน้นความเรียบง่ายแต่ได้สาระ มีความสอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน	70.5 (155)	26.4 (58)	3.2 (7)	-	-	4.67	0.534	มากที่สุด

$$\bar{X} = 4.68 \quad S.D. 0.426$$

2.10 ความพึงพอใจต่อรูปแบบและระยะเวลาการฝึกอบรม

รูปแบบการฝึกอบรมมีความสำคัญในการพัฒนาบุคคลากร (พระนวกะ) กล่าวคือ ทางวัดได้จัดรูปแบบการฝึกอบรมที่มีความหลากหลาย เช่น การบรรยาย กรณีตัวอย่าง การประชุมอภิปราย เป็นต้น โดยคำนึงถึงระยะเวลาของการบวชเป็นสำคัญ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับความพึงพอใจในรูปแบบการฝึกอบรมมีความเหมาะสมกับระยะเวลาของการบวช ร้อยละ 51.8 พึงพอใจมาก ร้อยละ 32.3 พึงพอใจมากที่สุด และร้อยละ 15.5 พึงพอใจปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในรูปแบบการฝึกอบรมมีความเหมาะสมกับระยะเวลาของการบวชอยู่ในระดับมาก

ระยะเวลาของการฝึกอบรมกล่าวคือตั้งแต่เริ่มต้นของการฝึกอบรมจนถึงสิ้นสุดการฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับลักษณะการดำรงเพศบรรพชิต กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 56.4 พึงพอใจมาก ร้อยละ 25.9 พึงพอใจมากที่สุด และร้อยละ 16.8 พึงพอใจปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระยะเวลาของการฝึกอบรม กล่าวคือ ตั้งแต่เริ่มต้นของการฝึกอบรมจนถึงสิ้นสุดการฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับลักษณะการดำรงเพศบรรพชิต อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม ของความพึงพอใจต่อรูปแบบและระยะเวลาการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.13 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อรูปแบบและระยะเวลาการฝึกอบรม อยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4.15

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อ
รูปแบบและระยะเวลาการฝึกอบรม

รูปแบบและระยะเวลา การฝึกอบรม	ระดับความพึงพอใจ					\bar{X}	S.D	การ แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
รูปแบบการฝึกอบรมมีความ เหมาะสมกับระยะเวลาของ การบวชของท่าน	32.3 (71)	51.8 (114)	15.5 (34)	0.5 (1)	-	4.16	0.687	มาก

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

รูปแบบและระยะเวลา การฝึกอบรม	ระดับความพึงพอใจ					\bar{X}	S.D	การ แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ระยะเวลาของการฝึกอบรม กล่าวคือ ตั้งแต่เริ่มต้นของ การฝึกอบรมจนถึงสิ้นสุด การฝึกอบรมมีความ สอดคล้องกับลักษณะการ ดำรงเพศบรรพชิตของท่าน	25.9 (57)	56.4 (124)	16.8 (37)	0.5 (1)	0.5 (1)	4.10	0.714	มาก

$$\bar{X} = 4.13 \quad S.D. \quad 0.629$$

2.11 ความพึงพอใจต่อรูปแบบและระยะเวลาของการวัดผล

การวัดผล ได้แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะดำเนินการโดยการสังเกตจากการเรียนรู้
ทักษะ และพฤติกรรมในการแสดงออกในขณะที่ได้ดำเนินการฝึกอบรม และวัดผลในระยะสิ้นสุด
โครงการฝึกอบรม โดยสังเกตจากการกลับมาทำบุญที่วัดภายหลังลาสิกขาบท รวมถึงลักษณะการ
ดำเนินชีวิตประจำวันของผู้ผ่านการฝึกอบรม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับความพึงพอใจใน
รูปแบบการวัดผล ด้วยการสอบวัดผลการสังเกตมีความเหมาะสมกับกระบวนการฝึกอบรม ร้อยละ
51.8 พึงพอใจมาก ร้อยละ 34.1 พึงพอใจปานกลาง และร้อยละ 10.0 พึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 3.66 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในรูปแบบการวัดผล ด้วยการสอบวัดผล การ
สังเกตมีความเหมาะสมกับกระบวนการฝึกอบรม อยู่ในระดับมาก

ช่วงระยะเวลาของการวัดผล กล่าวคือ หลังสิ้นสุดการฝึกอบรมเหมาะสมกับผลการ
เรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50.5 พึงพอใจมาก ร้อยละ 35.5 พึงพอใจปานกลาง และร้อยละ 11.8
พึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในช่วงระยะเวลา
ของการวัดผล กล่าวคือ หลังสิ้นสุดการฝึกอบรมเหมาะสมกับผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม ของความพึงพอใจต่อรูปแบบและระยะเวลาการวัดผล มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.68 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อรูปแบบและระยะเวลาการวัดผล อยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 4.16)

ตารางที่ 4.16

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อ
รูปแบบและระยะเวลาการวัดผล

รูปแบบและระยะเวลาของ การวัดผล	ระดับความพึงพอใจ					\bar{X}	S.D	การ แปล ผล
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
รูปแบบการวัดผล ด้วยการ สอบวัดผล การสังเกตมี ความเหมาะสมกับ กระบวนการฝึกอบรม	10.0 (22)	51.8 (114)	34.1 (75)	3.2 (7)	0.9 (2)	3.66	0.756	มาก
ช่วงระยะเวลาของการวัดผล กล่าวคือ หลังสิ้นสุดการ ฝึกอบรมเหมาะสมกับผล การเรียนรู้ของท่าน	11.8 (26)	50.5 (111)	35.5 (78)	1.4 (3)	0.9 (2)	3.70	0.746	มาก

$$\bar{X} = 3.68 \quad S.D. = 0.688$$

สรุปภาพรวมค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างในด้านการจัดการเกี่ยวกับการฝึกอบรมโดยภาพรวม

สรุปภาพรวมความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างในด้านการจัดการเกี่ยวกับการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (4.13) เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ พิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านรูปแบบและระยะเวลาการรับสมัคร

(4.03) ด้านรูปแบบและระยะเวลาการฝึกอบรม (4.13) และด้านรูปแบบและระยะเวลาของการวัดผล (3.68) ด้านรูปแบบและระยะเวลาการอุปสมบทที่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (4.68) แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมาก ต่อโครงการฝึกอบรมพระนวกะในด้านการจัดการเกี่ยวกับการฝึกอบรม (ตารางที่ 4.17)

ตารางที่ 4.17

สรุปภาพรวมผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความพึงพอใจในด้านการ
จัดการเกี่ยวกับการฝึกอบรมโดยภาพรวม

การจัดการเกี่ยวกับการฝึกอบรม	\bar{X}	S.D.	การ แปลผล
รูปแบบและระยะเวลาการรับสมัคร	4.03	0.741	มาก
รูปแบบและระยะเวลาการอุปสมบท	4.68	0.426	มากที่สุด
รูปแบบและระยะเวลาการฝึกอบรม	4.13	0.629	มาก
รูปแบบและระยะเวลาการวัดผล	3.68	0.688	มาก
รวม	4.13	0.621	มาก

สรุปภาพรวมค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อโครงการฝึกอบรมพระนวกะ

สรุปภาพรวมความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อโครงการฝึกอบรมพระนวกะในด้านต่างๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3.95) เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ พิจารณาในแต่ละด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านรูปแบบการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐาน (3.62) ด้านระยะเวลาการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐาน (3.70) ด้านวิทยากรให้การอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐาน (3.99) ด้านเนื้อหาของหัวข้อธรรม (4.00) ด้านระยะเวลาการอบรมวิชาการ (3.62) ด้านวิทยากรให้การอบรมวิชาการ (3.84) ด้านลักษณะและระยะเวลาของกิจกรรม (4.15) ด้านรูปแบบและระยะเวลาการรับสมัคร (4.03) ด้านรูปแบบและระยะเวลาการอุปสมบทที่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (4.68) รูปแบบและระยะเวลาการฝึกอบรม (4.13) และด้านรูปแบบและ

ระยะเวลาของการวัดผล (3.68) แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมาก ต่อโครงการฝึกอบรมพระนวกะในทุกๆ ด้าน (ตารางที่ 4.18)

ตารางที่ 4.18

สรุปภาพรวมผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความพึงพอใจต่อโครงการ
ฝึกอบรมพระนวกะในด้านต่างๆ โดยภาพรวม

ความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมพระนวกะ		\bar{X}	S.D.	การ แปลผล
หลักสูตร การ ฝึกอบรม	<u>ภาควิปัสสนากัมมัฏฐาน</u>			
	รูปแบบการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐาน	3.62	0.521	มาก
	ระยะเวลาของการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน	3.70	0.674	มาก
	วิทยากรผู้ให้การอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐาน	3.99	0.677	มาก
	<u>ภาควิชาการ</u>			
	เนื้อหาของหัวข้อธรรม	4.00	0.594	มาก
	ระยะเวลาในการอบรมวิชาการ	3.62	0.584	มาก
	วิทยากรให้การอบรมวิชาการ	3.84	0.580	มาก
	<u>ภาคกิจกรรม</u>			
	ลักษณะของกิจกรรม	4.15	0.621	มาก
การจัดการ เกี่ยวกับการ ฝึกอบรม	รูปแบบและระยะเวลาการรับสมัคร	4.03	0.741	มาก
	รูปแบบและระยะเวลาการอุปสมบท	4.68	0.426	มากที่สุด
	รูปแบบและระยะเวลาการฝึกอบรม	4.13	0.629	มาก
	รูปแบบและระยะเวลาการวัดผล	3.68	0.688	มาก
รวม		3.95	0.411	มาก

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการนำหลักธรรมไปประยุกต์

ใช้ในชีวิตประจำวัน

การศึกษาความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมพระนวกะ ผู้ศึกษาต้องการทราบถึงระดับความพึงพอใจของพระนวกะ ในด้านการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในด้านต่างๆ ซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดเอาไว้ 3 ด้านด้วยกัน กล่าวคือ การนำหลักไตรสิกขา 3 ไปใช้ในชีวิตประจำวัน การนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการทำงาน และการนำหลักฆราวาสธรรม 4 ไปใช้ในครอบครัว ซึ่งการศึกษาได้ผลปรากฏดังนี้

3.1 การนำหลักไตรสิกขา 3 ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

หลักไตรสิกขา 3 เป็นหลักธรรมที่ทางโครงการฝึกอบรมพระนวกะวัดชลประทานรังสฤษฎ์ ได้เลือกมาใช้สำหรับการฝึกอบรมพระนวกะ ซึ่งเป็นหลักธรรมสำหรับการพัฒนาชีวิต อันประกอบด้วย การพัฒนาศีล พัฒนาสมาธิ และพัฒนาปัญญา โดยศึกษาถึงระดับความถี่ในการนำหลักไตรสิกขา ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผลจากการศึกษาพบว่า

การนำหลักไตรสิกขาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ในการฝึกฝนอบรมตน ให้มีระเบียบวินัยอยู่เสมอ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 51.4 ปฏิบัติปานกลาง ร้อยละ 42.3 ปฏิบัติน้อย และร้อยละ 5.9 ปฏิบัติมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.63 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในชีวิตประจำวันกับข้อความดังกล่าว อยู่ในระดับปานกลาง

ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข เช่น สุรา การพนัน เป็นต้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 32.7 ปฏิบัติมาก ร้อยละ 32.3 ปฏิบัติปานกลาง และร้อยละ 32.3 ปฏิบัติน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.96 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างนำหลักไตรสิกขา ไปใช้ในชีวิตประจำวันกับข้อความดังกล่าว อยู่ในระดับปานกลาง

พูดจาไพเราะทุกครั้งไม่ว่ากับใครก็ตาม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 56.8 ปฏิบัติปานกลาง ร้อยละ 26.8 ปฏิบัติน้อย และร้อยละ 16.4 ปฏิบัติมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.90 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในชีวิตประจำวันกับข้อความดังกล่าว อยู่ในระดับปานกลาง

ทุกครั้งที่ไม่สบายใจจะใช้สมาธิทำให้สงบแล้วจึงแก้ปัญหา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 55.0 ปฏิบัติปานกลาง ร้อยละ 31.4 ปฏิบัติน้อย และร้อยละ 13.2 ปฏิบัติมาก ค่าเฉลี่ย

เท่ากับ 2.81 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในชีวิตประจำวันกับข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับปานกลาง

มีความอดทนข่มใจตนเองเพื่อขจัดความโลภ ความโกรธ และความหลงให้น้อยลง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 65.0 ปฏิบัติปานกลาง ร้อยละ 20.0 ปฏิบัติน้อย และร้อยละ 15.0 ปฏิบัติมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในชีวิตประจำวันกับข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับปานกลาง

มีความซื่อสัตย์และจริงใจต่อผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 56.4 ปฏิบัติปานกลาง ร้อยละ 40.5 ปฏิบัติมาก และร้อยละ 3.2 ปฏิบัติน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในชีวิตประจำวันกับข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับมาก

มีสติทุกครั้งในขณะที่คิด พูด ทำ เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตอยู่ตลอดเวลา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 67.7 ปฏิบัติปานกลาง ร้อยละ 18.2 ปฏิบัติน้อย และร้อยละ 14.1 ปฏิบัติมากค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.96 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในชีวิตประจำวันกับข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม ของระดับความถี่ในการนำหลักไตรสิกขา ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.94 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างนำหลักไตรสิกขาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 4.19)

ตารางที่ 4.19

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ของกลุ่มตัวอย่างในการนำหลักไตรสิกขา
ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

การนำหลักไตรสิกขาไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	ระดับการนำไปใช้				\bar{X}	S.D	การ แปล ผล
	มาก	ปาน กลาง	น้อย	ไม่ ปฏิบัติ			
นำหลักไตรสิกขาไปฝึกฝน อบรมตนให้มีระเบียบวินัยอยู่ เสมอ	5.9 (13)	51.4 (113)	42.3 (93)	0.5 (1)	2.63	0.602	ปาน กลาง

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

การนำหลักไตรสิกขาไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	ระดับการนำไปใช้				\bar{X}	S.D	การ แปล ผล
	มาก	ปาน กลาง	น้อย	ไม่ ปฏิบัติ			
ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข เช่น สุรา การพนัน เป็นต้น	32.7 (72)	32.3 (71)	32.3 (71)	2.7 (6)	2.96	0.888	ปาน กลาง
พูดจาไพเราะทุกครั้งไม่ว่ากับ ใครก็ตาม	16.4 (36)	56.8 (125)	26.8 (59)	-	2.90	0.650	ปาน กลาง
ทุกครั้งที่ไม่สบายใจท่านได้ให้ สมาธิทำใจให้สงบแล้วจึง แก้ปัญหา	13.2 (29)	55.0 (121)	31.4 (69)	0.5 (1)	2.81	0.655	ปาน กลาง
มีความอดทนข่มใจตนเองเพื่อ ขจัดความ โกรธ ความโกรธ และความหลงให้น้อยลง	15.0 (33)	65.0 (143)	20.0 (44)	-	2.95	0.591	ปาน กลาง
มีความซื่อสัตย์และจริงใจต่อ ผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา	40.5 (89)	56.4 (124)	3.2 (7)	-	3.37	0.547	มาก
มีสติทุกครั้งในขณะที่คิด พูด ทำ เพื่อเสริมสร้างคุณภาพ ชีวิตอยู่ตลอดเวลา	14.1 (31)	67.7 (149)	18.2 (40)	-	2.96	0.568	ปาน กลาง

$$\bar{X} = 2.94 \text{ S.D. } 0.359$$

3.2 การนำหลักอิทธิบาท 4 ไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน

หลักอิทธิบาท 4 หมายถึง หลักกรรมแห่งความสำเร็จ กล่าวคือ เป็นหลักกรรมสำหรับการทำงานให้ประสบความสำเร็จ มี 4 ประการ ซึ่งประกอบด้วย ฉันทะ ความพอใจ วิริยะ ความเพียร จิตตะ ความตั้งใจ วิมังสา ความไตร่ตรอง โดยผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาถึงระดับความถี่ของกลุ่มตัวอย่าง ในการนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการทำงาน ผลจากการศึกษา พบว่า

การนำหลักอิทธิบาท ไปใช้ในการทำงานในด้านมีความพอใจในการงานโดยไม่เคยรู้สึก
ท้อและเบื่อหน่าย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 55.9 ปฏิบัติปานกลาง ร้อยละ 30.5 ปฏิบัติน้อย
และร้อยละ 13.6 ปฏิบัติมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.83 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างนำหลักอิทธิบาทไปใช้ในการ
การทำงานกับข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับปานกลาง

ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 54.1
ปฏิบัติปานกลาง ร้อยละ 34.1 ปฏิบัติมาก และร้อยละ 11.8 ปฏิบัติน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.22
แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างนำหลักอิทธิบาทไปใช้ในการทำงานกับข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับ
ปานกลาง

ตั้งใจทำงานด้วยความตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 65.0 ปฏิบัติ
ปานกลาง ร้อยละ 21.8 ปฏิบัติมาก และร้อยละ 13.2 ปฏิบัติน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09 แสดงว่า
กลุ่มตัวอย่างนำหลักอิทธิบาทไปใช้ในการทำงานกับข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับปานกลาง

มีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จโดยไม่ย่อท้อ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 51.8
ปฏิบัติปานกลาง ร้อยละ 37.7 ปฏิบัติมาก และร้อยละ 10.5 ปฏิบัติน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.27
แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างนำหลักอิทธิบาทไปใช้ในการทำงานกับข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับมาก

ทำงานด้วยความระมัดระวังตนเองอยู่เสมอทั้งทางกายและวาจา กลุ่มตัวอย่าง
ส่วนใหญ่ร้อยละ 65.0 ปฏิบัติปานกลาง ร้อยละ 24.5 ปฏิบัติมาก และร้อยละ 10.5 ปฏิบัติน้อย
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างนำหลักอิทธิบาทไปใช้ในการทำงานกับข้อคำถาม
ดังกล่าว อยู่ในระดับปานกลาง

ทำงานโดยใช้สติปัญญาพิจารณาอยู่เสมอเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดในการทำงาน
กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 66.8 ปฏิบัติปานกลาง ร้อยละ 29.1 ปฏิบัติมาก และร้อยละ 4.1
ปฏิบัติน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างนำหลักอิทธิบาทไปใช้ในการทำงานกับข้อ
คำถามดังกล่าว อยู่ในระดับปานกลาง

มีการปรับปรุงแก้ไขการทำงานของตนเองอยู่เสมอ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 59.5
ปฏิบัติปานกลาง ร้อยละ 28.2 ปฏิบัติมาก และร้อยละ 12.3 ปฏิบัติน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16
แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างนำหลักอิทธิบาทไปใช้ในการทำงานกับข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับ
ปานกลาง

ทำงานด้วยความจดจ่อไม่ปล่อยให้ฟุ้งซ่าน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 54.5
ปฏิบัติปานกลาง ร้อยละ 27.7 ปฏิบัติน้อย และร้อยละ 17.7 ปฏิบัติมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.90

แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างนำหลักอิทธิบาทไปใช้ในการทำงานกับข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม ของระดับความถี่ในการนำหลักอิทธิบาทไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.11 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างนำหลักอิทธิบาทไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 4.20)

ตารางที่ 4.20

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของ
กลุ่มตัวอย่างในการนำหลักอิทธิบาท
ไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน

การนำหลักอิทธิบาทไป ประยุกต์ใช้ในการทำงาน	ระดับการนำไปใช้				\bar{X}	S.D	การ แปล ผล
	มาก	ปาน กลาง	น้อย	ไม่ ปฏิบัติ			
มีความพอใจในการงานโดย ไม่เคยรู้สึกท้อและเบื่อหน่าย	13.6 (30)	55.9 (123)	30.5 (67)	-	2.83	0.644	ปาน กลาง
ตั้งใจทำงานที่ได้รับ มอบหมายด้วยความเต็มใจ	34.1 (75)	54.1 (119)	11.8 (26)	-	3.22	0.641	ปาน กลาง
ตั้งใจทำงานด้วยความตื่นตัว อยู่ตลอดเวลา	21.8 (48)	65.0 (143)	13.2 (29)	-	3.09	0.587	ปาน กลาง
มีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้ สำเร็จโดยไม่ย่อท้อ	37.7 (83)	51.8 (114)	10.5 (23)	-	3.27	0.640	มาก
ทำงานด้วยความระมัดระวัง ตนเองอยู่เสมอทั้งทางกาย และวาจา	24.5 (54)	65.0 (143)	10.5 (23)	-	3.14	0.576	ปาน กลาง
ทำงานโดยใช้สติปัญญา พิจารณาอยู่เสมอเพื่อไม่ให้ เกิดความผิดพลาดในการ ทำงาน	29.1 (64)	66.8 (147)	4.1 (9)	-	3.25	0.520	ปาน กลาง

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

การนำหลักอิทธิบาทไป ประยุกต์ใช้ในการทำงาน	ระดับการนำไปใช้				\bar{X}	S.D	การ แปล ผล
	มาก	ปาน กลาง	น้อย	ไม่ ปฏิบัติ			
มีการปรับปรุงแก้ไขการ ทำงานของตนเองอยู่เสมอ	28.2 (62)	59.5 (131)	12.3 (27)	-	3.16	0.617	ปาน กลาง
ทำงานด้วยความจดจ่อไม่ ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่าน	17.7 (39)	54.5 (120)	27.7 (61)	-	2.90	0.668	ปาน กลาง

$$\bar{X} = 3.11 \quad S.D. 0.427$$

3.3 การนำหลักฆราวาสธรรม 4 ไปประยุกต์ใช้ในครอบครัว

ฆราวาสธรรม 4 เป็นธรรมะสำหรับผู้ครองเรือน มีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ สัจจะ ความจริง ซื่อสัตย์ พูดจริง ทำจริง ทมะ การข่มใจ ฝึกนิสัย ปรับตัว ชันติ ความอดทน ไม่ทอดทิ้งจากะ การเสียสละ โดยผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาถึงระดับความถี่ในการนำหลักฆราวาสธรรมไปใช้ในชีวิตครอบครัว ผลจากการศึกษาพบว่า

การนำหลักฆราวาสธรรมไปใช้ในการรักษาและปฏิบัติตามคำสัญญาที่ได้ให้ไว้กับบุคคลในครอบครัว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 58.6 ปฏิบัติปานกลาง ร้อยละ 29.5 ปฏิบัติมาก และร้อยละ 11.4 ปฏิบัติน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างนำหลักฆราวาสธรรมไปใช้ในครอบครัวกับข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับปานกลาง

มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ในครอบครัวของตน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 59.5 ปฏิบัติปานกลาง ร้อยละ 32.7 ปฏิบัติมาก และร้อยละ 7.7 ปฏิบัติน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างนำหลักฆราวาสธรรมไปใช้ในครอบครัวกับข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับปานกลาง

รู้จักข่มใจไม่แสดงอารมณ์ต่อบุคคลในครอบครัว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 57.3 ปฏิบัติปานกลาง ร้อยละ 22.3 ปฏิบัติน้อย และร้อยละ 19.1 ปฏิบัติมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.94 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างนำหลักฆราวาสธรรมไปใช้ในครอบครัวกับข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับปานกลาง

ไหว้พระสวดมนต์และเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนากับบุคคลในครอบครัว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 42.7 ปฏิบัติปานกลาง ร้อยละ 41.4 ปฏิบัติน้อย และร้อยละ 12.3 ปฏิบัติมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.62 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างนำหลักฆราวาสธรรมไปใช้ในครอบครัวกับข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับปานกลาง

เป็นคนตรงต่อเวลาและให้เวลากับครอบครัวเพียงพอ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 60.0 ปฏิบัติปานกลาง ร้อยละ 22.7 ปฏิบัติมาก และร้อยละ 17.3 ปฏิบัติน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.05 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างนำหลักฆราวาสธรรมไปใช้ในครอบครัวกับข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับปานกลาง

ให้อภัยไม่ถือโทษต่อความผิดของบุคคลในครอบครัวได้ง่าย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 62.3 ปฏิบัติปานกลาง ร้อยละ 27.7 ปฏิบัติมาก และร้อยละ 10.0 ปฏิบัติน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างนำหลักฆราวาสธรรมไปใช้ในครอบครัวกับข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับปานกลาง

ถึงเหนื่อยเมื่อยล้าก็ไม่ท้อไม่บ่นให้บุคคลในครอบครัวได้ยินได้ฟัง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 65.9 ปฏิบัติปานกลาง ร้อยละ 20.9 ปฏิบัติน้อย และร้อยละ 13.2 ปฏิบัติมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.92 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างนำหลักฆราวาสธรรมไปใช้ในครอบครัวกับข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับปานกลาง

ขยันขึ้นในการทำงานที่ได้รับมอบหมายในครอบครัว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 69.1 ปฏิบัติปานกลาง ร้อยละ 19.5 ปฏิบัติมาก และร้อยละ 11.4 ปฏิบัติน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างนำหลักฆราวาสธรรมไปใช้ในครอบครัวกับข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับปานกลาง

หมั่นฝึกฝนพัฒนาตนจนสามารถช่วยเหลือครอบครัวได้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 65.0 ปฏิบัติปานกลาง ร้อยละ 23.6 ปฏิบัติมาก และร้อยละ 11.4 ปฏิบัติน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างนำหลักฆราวาสธรรมไปใช้ในครอบครัวกับข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม ของระดับความถี่ในการนำหลักฆราวาสธรรม ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.03 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างนำหลักฆราวาสธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 4.21)

ตารางที่ 4.21
จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของ
กลุ่มตัวอย่างในการนำหลักทวารวาสธรรม
ไปประยุกต์ใช้ในครอบครัว

นำหลักทวารวาสธรรมไป ประยุกต์ใช้ในครอบครัว	ระดับการนำไปใช้				\bar{X}	S.D	การ แปล ผล
	มาก	ปาน กลาง	น้อย	ไม่ ปฏิบัติ			
รักษาและปฏิบัติตามคำสัญญา ที่ได้ให้ไว้กับบุคคลในครอบครัว	29.5 (65)	58.6 (129)	11.4 (25)	0.5 (1)	3.17	0.632	ปาน กลาง
มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ใน ครอบครัวของตน	32.7 (72)	59.5 (131)	7.7 (17)	-	3.25	0.586	ปาน กลาง
รู้จักข่มใจไม่แสดงอารมณ์ต่อ บุคคลในครอบครัว	19.1 (42)	57.3 (126)	22.3 (49)	1.4 (3)	2.94	0.683	ปาน กลาง
ไหว้พระสวดมนต์และเข้าร่วม กิจกรรมทางศาสนากับบุคคลใน ครอบครัว	12.3 (27)	41.4 (91)	42.7 (94)	3.6 (8)	2.62	0.745	ปาน กลาง
เป็นคนตรงต่อเวลาและให้เวลา กับครอบครัวเพียงพอ	22.7 (50)	60.0 (132)	17.3 (38)	-	3.05	0.632	ปาน กลาง
ให้อภัยไม่ถือโทษต่อความผิด ของบุคคลในครอบครัวได้ง่าย	27.7 (61)	62.3 (137)	10.0 (22)	-	3.18	0.589	ปาน กลาง
ถึงเหนื่อยเมื่อยล้าก็ไม่ท้อไม่บ่น ให้บุคคลในครอบครัวได้ยินได้ ฟัง	13.2 (29)	65.9 (145)	20.9 (46)	-	2.92	0.580	ปาน กลาง
ขยันขันในการทำงานที่ได้รับ มอบหมายในครอบครัว	19.5 (43)	69.1 (152)	11.4 (25)	-	3.09	0.563	ปาน กลาง
หมั่นฝึกฝนพัฒนาตนเอง สามารถช่วยเหลือครอบครัวได้	23.6 (52)	65.0 (143)	11.4 (25)	-	3.12	0.580	ปาน กลาง

$\bar{X} = 3.03$ S.D. 0.376

สรุปภาพรวมค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างในการนำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

สรุปภาพรวมระดับความถี่ในการนำกิจกรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวันของกลุ่มตัวอย่าง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (3.03) เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ พิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความถี่ในการนำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในระดับปานกลางทุกด้าน คือ ด้านการนำหลักไตรสิกขา 3 ไปใช้ในชีวิตประจำวัน (2.94) ด้านการนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการทำงาน (3.11) ด้านการนำหลักฆราวาสธรรม 4 ไปใช้ในครอบครัว (3.03) ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.03 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับปานกลางต่อโครงการฝึกอบรมพระนวกะในด้านการนำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (ตารางที่ 4.22)

ตารางที่ 4.22

สรุปภาพรวมผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการนำกิจกรรม
ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

การนำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
นำหลักไตรสิกขา 3 ไปใช้ในชีวิตประจำวัน	2.94	0.359	ปานกลาง
นำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการทำงาน	3.11	0.427	ปานกลาง
นำหลักฆราวาสธรรม 4 ไปใช้ในครอบครัว	3.03	0.376	ปานกลาง
รวม	3.03	0.318	ปานกลาง

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทาง
การพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ

โครงการฝึกอบรมพระนวกะเป็นโครงการที่ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการปรับปรุงพัฒนา เพื่อให้เหมาะสมกับยุคสมัยของสังคมปัจจุบัน จึงได้ทำการศึกษาถึงทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ

ผู้ศึกษาต้องการทราบ ถึงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา โครงการฝึกอบรมพระนวกะในด้านต่างๆ คือ ความคิดเห็นด้านรูปแบบการฝึกอบรม ความคิดเห็นด้านวิธีการฝึกอบรม ความคิดเห็นด้านการประเมินการฝึกอบรม และความคิดเห็นด้านสภาพแวดล้อมการฝึกอบรม ซึ่งจากการศึกษาได้ผลปรากฏดังนี้

4.1 ความคิดเห็นด้านรูปแบบการฝึกอบรม

รูปแบบการฝึกอบรมของโครงการฝึกอบรมพระนวกะ เป็นรูปแบบที่ได้ดำเนินการฝึกอบรมมาตั้งแต่เริ่มต้นของโครงการจนถึงปัจจุบัน ขาดการปรับปรุงพัฒนาให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้พระนวกะได้มีส่วนร่วมกับการกิจกรรมที่ทางวัดได้จัดขึ้น เพื่อให้พระนวกะได้เรียนรู้โดยผ่านทางกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับความคิดเห็นในด้านรูปแบบการฝึกอบรมในข้อที่ว่า ผู้เข้ารับการอบรมควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ทางวัดจัดขึ้น ร้อยละ 48.2 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 42.3 เห็นด้วยมากที่สุด และร้อยละ 9.5 เห็นด้วยปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในด้านรูปแบบการฝึกอบรมในข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

ควรเน้นภาคปฏิบัติมากกว่าทฤษฎีเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของสังคมปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 45.9 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 25.9 เห็นด้วยปานกลาง และร้อยละ 25.5 เห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในด้านรูปแบบการฝึกอบรมในข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ควรจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อใช้เป็นคู่มือสำหรับการฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 56.4 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 24.1 เห็นด้วยมากที่สุด และร้อยละ 18.2 เห็นด้วยปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในด้านรูปแบบการฝึกอบรมในข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

รูปแบบการอบรมควรเน้นการนำไปประยุกต์ใช้จริงในชีวิตประจำวัน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 50.9 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 44.1 เห็นด้วยมาก และร้อยละ 5.0 เห็นด้วยปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในด้านรูปแบบการฝึกอบรมในข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

ควรเน้นรูปแบบการฝึกอบรมที่มีความสอดคล้องกับลักษณะของสังคมในขณะนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 43.2 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 41.8 เห็นด้วยมากที่สุด และร้อยละ 14.5

เห็นด้วยปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในด้านรูปแบบการฝึกอบรมในข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

ควรจัดให้มีการออกภาคสนามในรูปแบบของทัศนศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 32.7 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 30.9 เห็นด้วยมาก และร้อยละ 25.9 เห็นด้วยปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในด้านรูปแบบการฝึกอบรมในข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ควรมีสื่อการสอน เช่น VCD, CD เพื่อประกอบการบรรยาย เช่น พุทธประวัติ เป็นต้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 40.9 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 38.6 เห็นด้วยมาก และร้อยละ 15.9 เห็นด้วยปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในด้านรูปแบบการฝึกอบรมในข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม ของระดับความคิดเห็นในด้านรูปแบบการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.97 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในด้านรูปแบบการฝึกอบรมและแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ อยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 4.23)

ตารางที่ 4.23

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็น
ของกลุ่มตัวอย่างในด้านรูปแบบการฝึกอบรมต่อแนวทาง
พัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ

ความคิดเห็นด้านรูปแบบการฝึกอบรม	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ผู้เข้ารับการอบรมควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ทางวัดจัดขึ้น	42.3 (93)	48.2 (106)	9.5 (21)	-	-	4.33	0.643	มากที่สุด
ควรเน้นภาคปฏิบัติมากกว่าทฤษฎีเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของสังคมปัจจุบัน	25.5 (56)	45.9 (101)	25.9 (57)	2.7 (6)	-	3.94	0.789	มาก
ควรจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อใช้เป็นคู่มือสำหรับการฝึกอบรม	24.1 (53)	56.4 (124)	18.2 (40)	1.4 (3)	-	4.03	0.692	มาก

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

ความคิดเห็นด้านรูปแบบการฝึกอบรม	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
รูปแบบการอบรมควรเน้นการนำไปประยุกต์ใช้จริงในชีวิตประจำวัน	50.9 (112)	44.1 (97)	5.0 (11)	-	-	4.46	0.592	มากที่สุด
ควรเน้นรูปแบบการฝึกอบรมที่มีความสอดคล้องกับลักษณะของสังคมในขณะนั้น	41.8 (92)	43.2 (95)	14.5 (32)	0.5 (1)	-	4.26	0.717	มากที่สุด
ควรจัดให้มีการออกภาคสนามในรูปแบบของทัศนศึกษา	32.7 (72)	30.9 (68)	25.9 (57)	6.8 (15)	3.6 (8)	3.82	1.077	มาก
ควรมีสื่อการสอน เช่น VCD, CD เพื่อประกอบการบรรยาย เช่น พุทธประวัติ เป็นต้น	40.9 (90)	38.6 (85)	15.9 (35)	4.1 (9)	0.5 (1)	4.15	0.867	มาก

$$\bar{X} = 3.97 \quad S.D. \quad 0.438$$

4.2 ความคิดเห็นด้านวิธีการฝึกอบรม

วิธีการฝึกอบรมเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างความสนใจให้กับผู้เข้ารับการอบรม ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมต่างๆ ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารและถ่ายทอดความประสบการณ์ระหว่างผู้ฝึกอบรมและผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับความคิดเห็นในด้านวิธีการฝึกอบรมในข้อที่ว่า ทางวัดมีสื่ออุปกรณ์ในการสอนการฝึกอบรมมากเพียงพอต่อความต้องการของผู้เข้าอบรม ร้อยละ 42.7 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 35.5 เห็นด้วยมาก และร้อยละ 11.8

เห็นด้วยน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในด้านวิธีการการฝึกอบรม
ในข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ควรใช้สื่อและกิจกรรมให้มากขึ้นเพื่อเพิ่มความน่าสนใจในเนื้อหาและหัวข้อธรรม
กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 51.8 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 27.3 เห็นด้วยมากที่สุด และร้อยละ
18.6 เห็นด้วยปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในด้านวิธีการ
การฝึกอบรมในข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ควรเน้นการบรรยายในช่วงเช้าและช่วงบ่าย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 41.4
เห็นด้วยมาก ร้อยละ 35.9 เห็นด้วยปานกลาง และร้อยละ 17.3 เห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ
3.70 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในด้านวิธีการการฝึกอบรมในข้อคำถามดังกล่าว อยู่ใน
ระดับเห็นด้วยมาก

ควรเพิ่มกิจกรรมในห้องเรียนเพื่อให้การอบรมบรรยายมีความน่าสนใจ กลุ่มตัวอย่าง
ส่วนใหญ่ร้อยละ 38.6 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 33.2 เห็นด้วยมาก และร้อยละ 24.5 เห็นด้วย
ปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในด้านวิธีการฝึกอบรมในข้อ
คำถามดังกล่าวอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมของระดับความคิดเห็นในด้านวิธีการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยรวม
เท่ากับ 3.81 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในด้านวิธีการฝึกอบรมและแนวทางการ
พัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ อยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 4.24)

ตารางที่ 4.24

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็น
ของกลุ่มตัวอย่างในด้านวิธีการฝึกอบรมต่อแนวทาง
การพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ

ความคิดเห็นด้านวิธี การฝึกอบรม	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D	การ แปล ผล
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ทางวัดมีสื่ออุปกรณ์ในการ สอนการฝึกอบรมมาก เพียงพอต่อความต้องการ ของผู้เข้าอบรม	10.0 (22)	35.5 (78)	42.7 (94)	11.8 (26)	-	3.44	0.828	มาก

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

ความคิดเห็นด้านวิถี การฝึกอบรม	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D	การ แปล ผล
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ควรใช้สื่อและกิจกรรมให้ มากขึ้นเพื่อเพิ่มความ น่าสนใจในเนื้อหาและ หัวข้อธรรม	27.3 (60)	51.8 (114)	18.6 (41)	2.3 (5)	-	4.04	0.742	มาก
ควรเน้นการบรรยายในช่วง เช้าและช่วงบ่าย	17.3 (38)	41.4 (91)	35.9 (79)	5.0 (11)	0.5 (1)	3.70	0.828	มาก
ควรเพิ่มกิจกรรมใน ห้องเรียนเพื่อให้การอบรม บรรยายมีความน่าสนใจ	38.6 (85)	33.2 (73)	24.5 (54)	3.6 (8)	-	4.07	0.881	มาก

$$\bar{X} = 3.81 \quad S.D. \quad 0.495$$

4.3 ความคิดเห็นด้านการประเมินการฝึกอบรม

ความคิดเห็นในด้านการประเมินการฝึกอบรมในข้อที่ว่า ควรมีการประเมินทุกครั้งที่
การฝึกอบรม เพื่อให้ได้สารสนเทศอันจะนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาโครงการฝึกอบรมต่อไป
กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 47.3 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 30.5 เห็นด้วยมากที่สุด และร้อยละ
18.6 เห็นด้วยปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในด้านการ
ประเมินการฝึกอบรมในข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

การประเมินด้านพฤติกรรมควรประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมประจำวันของผู้เข้ารับ
การอบรม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 47.7 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 30.0 เห็นด้วยมากที่สุด และ
ร้อยละ 19.1 เห็นด้วยปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในด้าน
การประเมินการฝึกอบรมในข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

การประเมินด้านองค์ความรู้ควรมีการทำแบบประเมินขึ้นโดยเฉพาะ เช่น ข้อสอบวัดผล
การเรียนรู้ เป็นต้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 41.8 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 35.0 เห็นด้วย

ปานกลาง และร้อยละ 20.0 เห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในด้านการประเมินการฝึกอบรมในข้อความดังกล่าว อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมของระดับความคิดเห็นในด้านการประเมินการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.95 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในด้านการประเมินการฝึกอบรมและแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ อยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 4.25)

ตารางที่ 4.25

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็น
ของกลุ่มตัวอย่างในด้านการประเมินการฝึกอบรมต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ

ความคิดเห็นด้านการประเมินการฝึกอบรม	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ควรมีการประเมินทุกครั้งที่ การฝึกอบรมเพื่อให้ได้ สารสนเทศอันจะนำไปสู่การ ปรับปรุงพัฒนาโครงการ ฝึกอบรมต่อไป	30.5 (67)	47.3 (104)	18.6 (41)	2.7 (6)	0.9 (2)	4.04	0.827	มาก
การประเมินด้านพฤติกรรมควร ประเมินจากการสังเกต พฤติกรรมประจำวันของผู้เข้า รับการอบรม	30.0 (66)	47.7 (105)	19.1 (42)	2.7 (6)	0.5 (1)	4.04	0.801	มาก
การประเมินด้านองค์ความรู้ ควรมีการทำแบบประเมินขึ้น โดยเฉพาะ เช่น ข้อสอบวัดผล การเรียนรู้ เป็นต้น	20.0 (44)	41.8 (92)	35.0 (77)	2.7 (6)	0.5 (1)	3.78	0.810	มาก

$$\bar{X} = 3.95 \quad S.D. = 0.665$$

4.4 ความคิดเห็นด้านสภาพแวดล้อมการฝึกอบรม

ความคิดเห็นในด้านสภาพแวดล้อมการฝึกอบรมในข้อที่ว่า ควรจัดสถานที่อบรม เช่น ห้องบรรยาย ห้องปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน เป็นต้น ให้มีขีดิตมีความเป็นส่วนตัวซึ่งจะทำให้สมาธิของผู้เข้ารับการอบรมดีขึ้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 38.2 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 29.1 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ และ 24.1 เห็นด้วยปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในด้านสภาพแวดล้อมการฝึกอบรมในข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ควรเพิ่มอุปกรณ์ White Board เครื่องฉายสไลด์หรือโปรเจกเตอร์ประจำห้องเรียนเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 31.4 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 30.9 เห็นด้วยปานกลาง และร้อยละ 27.3 เห็นด้วยมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในด้านสภาพแวดล้อมการฝึกอบรมในข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

อุปกรณ์สำหรับผู้เข้าฟังการบรรยาย เช่น โต๊ะเก้าอี้ ที่สะดวกต่อการบันทึกยังไม่พร้อม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 35.0 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 22.7 เห็นด้วยปานกลาง และร้อยละ 20.9 เห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในด้านสภาพแวดล้อมการฝึกอบรมในข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ท่านเห็นว่าทางวัดได้เชิญวิทยากรภายนอกที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมมาบรรยาย ถวายความรู้แก่พระนวกะผู้เข้าอบรมเป็นประจำ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 43.6 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 27.7 เห็นด้วยมาก และร้อยละ 24.5 เห็นด้วยน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในด้านสภาพแวดล้อมการฝึกอบรมในข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง

ควรจะมีการอบรม ให้กับพระวิทยากร เพื่อเพิ่มความรู้และเทคนิคในการถ่ายทอด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 39.5 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 37.7 เห็นด้วยมาก และร้อยละ 16.4 เห็นด้วยปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในด้านสภาพแวดล้อมการฝึกอบรมในข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนวิทยากรกับหน่วยการอบรมอื่นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 42.3 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 38.6 เห็นด้วยมากที่สุด และร้อยละ 15.5 เห็นด้วยปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในด้านสภาพแวดล้อมการฝึกอบรมในข้อคำถามดังกล่าว อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมของระดับความคิดเห็นในด้านสภาพแวดล้อมการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.73 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในด้านสภาพแวดล้อมการฝึกอบรมและแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ อยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 4.26)

ตารางที่ 4.26

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็น
ของกลุ่มตัวอย่างในด้านสภาพแวดล้อมการฝึกอบรมต่อ
แนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ

ความคิดเห็นด้าน สภาพแวดล้อมการฝึกอบรม	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D	การ แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ควรจัดสถานที่อบรม เช่น ห้องบรรยาย ห้องกัมมัฏฐาน เป็นต้นให้มิดชิดมีความเป็น ส่วนตัวซึ่งจะทำให้สมาธิของ ผู้เข้ารับการอบรมดีขึ้น	29.1 (64)	38.2 (84)	24.1 (53)	8.6 (19)	-	3.88	0.931	มาก
ควรเพิ่มอุปกรณ์ White Board เครื่องฉายสไลด์หรือ โปรเจกเตอร์ ประจำ ห้องเรียนเพื่ออำนวยความสะดวก ในการเรียนการสอน	31.4 (69)	27.3 (60)	30.9 (68)	9.5 (21)	0.9 (2)	3.79	1.022	มาก
อุปกรณ์สำหรับผู้เข้าฟังการ บรรยาย เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ที่ สะดวกต่อการบันทึกยังไม่ พร้อม	20.9 (46)	35.0 (77)	22.7 (50)	17.3 (38)	4.1 (9)	3.51	1.125	มาก

ตารางที่ 4.26 (ต่อ)

ความคิดเห็นด้าน สภาพแวดล้อมการฝึกอบรม	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D	การ แปล ผล
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ทางวัดได้เชิญวิทยากร ภายนอกที่มีความรู้เกี่ยวกับ หลักสูตรมาบรรยายถวาย ความรู้แก่พระนวกะผู้เข้า อบรมเป็นประจำ	-	27.7 (61)	43.6 (96)	24.5 (54)	4.1 (9)	2.95	0.829	ปาน กลาง
ควรจะมีการอบรมให้กับพระ วิทยากรเพื่อเพิ่มความรู้และ เทคนิคในการถ่ายทอด	39.5 (87)	37.7 (83)	16.4 (36)	6.4 (14)	-	4.10	0.898	มาก
ควรจัดให้การแลกเปลี่ยน วิทยากรกับหน่วยการอบรม อื่นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ หลากหลาย	38.6 (85)	42.3 (93)	15.5 (34)	2.7 (6)	0.9 (2)	4.15	0.844	มาก

$$\bar{X} = 3.73 \quad \text{S.D. } 0.605$$

สรุปภาพรวมค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับทัศนคติความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง
ต่อแนวทางการปรับปรุงพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ

สรุปภาพรวมความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3.87) เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ พิจารณาในแต่ละด้าน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านด้านรูปแบบการฝึกอบรม (3.97) ด้านวิธีการฝึกอบรม (3.81) ด้านการประเมินการฝึกอบรม (3.95) และด้านสภาพแวดล้อมการฝึกอบรม (3.73) ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.87 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับมากต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ (ตารางที่ 4.27)

ตารางที่ 4.27
 สรุปภาพรวมผลการวิเคราะห์ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ
 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกลุ่มตัวอย่างจำแนก
 ตามความคิดเห็นในด้านต่างๆ

ความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ	\bar{X}	S.D.	การ แปลผล
ด้านรูปแบบการฝึกอบรม	3.97	0.438	มาก
ด้านวิธีการฝึกอบรม	3.81	0.495	มาก
ด้านการประเมินการฝึกอบรม	3.95	0.665	มาก
ด้านสภาพแวดล้อมการฝึกอบรม	3.73	0.605	มาก
รวม	3.87	0.410	มาก

ส่วนที่ 5 การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

การวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกทางเดียวของตัวแปร กับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ผ่านการฝึกอบรมจากโครงการฝึกอบรมพระนวกะ ผู้ศึกษาได้กำหนดข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง คือ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพก่อนบวช ภูมิลำเนาหลังบวช แล้วนำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรหรือการทดสอบสมมติฐานการวิจัยขึ้น เพื่อให้ได้ทราบว่าตัวแปรใดบ้างที่เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพล หรือมีผลต่อตัวแปรอื่น ซึ่งจะเป็นข้อมูลเพื่อลดหรือเพื่อความเข้มแข็งให้กับตัวแปรนั้น ซึ่งได้กำหนดกรอบในการวิเคราะห์ คือ ความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไปของผู้ผ่านการอบรม กับ ความพึงพอใจต่อกระบวนการฝึกอบรม การนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และทัศนคติต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ

ทั้งนี้ผู้ศึกษา ได้กำหนดวิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรแล้ว นำเสนอ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 การศึกษาความแตกต่างระหว่างอายุและระดับความพึงพอใจ

ผลจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอายุของกลุ่มตัวอย่างและระดับความพึงพอใจ ผลการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 31-35 ปี มีค่าเฉลี่ยถึงระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.09$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไปเป็นกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยถึงระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.70$) (ตารางที่ 4.28) เมื่อทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยค่า เอฟ (F-test) พบว่า มีความแตกต่างที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = 0.011$) แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจที่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.29) นอกจากนี้ มีการนำเสนอผลการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบ เชฟเฟ่ (Scheffe') ผลการทดสอบมีความแตกต่างรายคู่ 2 คู่ คือ อายุ 20-25 กับ 40 ปี และอายุ 31-35 ปี กับ 40 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 4.30)

ตารางที่ 4.28

จำนวน ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูล
ทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุต่อระดับ
ความพึงพอใจในกระบวนการฝึกอบรม

อายุ	จำนวน	\bar{X}	S.D.
20-25 ปี	101	4.05	0.408
26-30 ปี	55	4.05	0.352
31-35 ปี	40	4.09	0.348
36-40 ปี	8	3.81	0.657
40 ปีขึ้นไป	16	3.70	0.590
รวม	220	4.02	0.420

ตารางที่ 4.29

การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง
ระหว่างอายุของกลุ่มตัวอย่างต่อระดับความพึงพอใจ
ในกระบวนการฝึกอบรม

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	4	2.273	0.568	3.367	0.011*
ภายในกลุ่ม	215	36.282	0.169		
	219	38.555			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.30

แสดงการเปรียบเทียบรายคู่ของอายุกับระดับความพึงพอใจ
กลุ่มตัวอย่างต่อโครงการฝึกอบรมพระนวกะ
ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์

อายุ	\bar{X}	20-25 ปี	26-30 ปี	31-35 ปี	36-40 ปี	40 ปีขึ้นไป
		4.05	4.05	4.09	3.81	3.70
20-25 ปี	4.05	-	1.000	0.994	0.635	0.047*
26-30 ปี	4.05		-	0.997	0.659	0.069
31-35 ปี	4.09			-	0.553	0.045*
36-40 ปี	3.81				-	0.986
40 ปีขึ้นไป	3.70					-

5.2 การศึกษาความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษาและระดับความพึงพอใจ

ผลจากการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างและระดับความพึงพอใจ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับ

การศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายมีค่าเฉลี่ยถึงระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X}=4.60$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาอนุปริญญา / ปวสมีค่าเฉลี่ยถึงระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.89$) (ตารางที่ 4.31) เมื่อทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยค่า เอฟ (F-test) พบว่า ไม่มีความแตกต่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P= 0.121$) แสดงให้เห็นว่า ระดับการศึกษาที่ต่างกันของกลุ่มตัวอย่าง มีระดับความพึงพอใจที่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.31-4.32)

ตารางที่ 4.31

จำนวน ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลทั่วไปของ
กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษาต่อระดับ
ความพึงพอใจในกระบวนการฝึกอบรม

ระดับการศึกษา	จำนวน	\bar{X}	S.D.
ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	1	4.60	-
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	18	3.90	0.441
อนุปริญญา / ปวส	9	3.89	0.246
ปริญญาตรี / หรือเทียบเท่า	148	4.01	0.413
สูงกว่าปริญญาตรี	44	4.13	0.443
รวม	220	4.02	0.420

ตารางที่ 4.32

การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง
ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างต่อระดับความพึงพอใจ
ในกระบวนการฝึกอบรม

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	4	1.279	0.320	1.845	0.121
ภายในกลุ่ม	215	37.276	0.173		
	219	38.555			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.3 การศึกษาความแตกต่างระหว่างอาชีพและระดับความพึงพอใจ

ผลจากการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอาชีพ กลุ่มตัวอย่างและระดับความพึงพอใจ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเป็นข้าราชการมีค่าเฉลี่ยถึงระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X}=4.17$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไปมีค่าเฉลี่ยถึงระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.69$) (ตารางที่ 4.33) เมื่อทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยค่า เอฟ (F-test) พบว่า ไม่มีความแตกต่างที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P= 0.176$) แสดงให้เห็นว่า อาชีพที่ต่างกันของกลุ่มตัวอย่างมีระดับความพึงพอใจที่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.33-4.34)

ตารางที่ 4.33

จำนวน ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลทั่วไปของ
กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพต่อระดับความพึงพอใจ
ในกระบวนการฝึกอบรม

อาชีพ	จำนวน	\bar{X}	S.D.
รับจ้างทั่วไป	13	3.69	0.462
รับราชการ	23	4.17	0.295
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	17	3.87	0.475
พนักงานบริษัทเอกชน	106	4.02	0.398
ธุรกิจส่วนตัว/อาชีพอิสระ	61	4.04	0.460
รวม	220	4.02	0.420

ตารางที่ 4.34

การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง
อาชีพกลุ่มตัวอย่างต่อระดับความพึงพอใจ
ในกระบวนการฝึกอบรม

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	4	1.114	0.278	1.599	0.176
ภายในกลุ่ม	215	37.441	0.174		
รวม	219	38.555			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.4 การศึกษาความแตกต่างระหว่างภูมิลักษณ์การบวชและระดับความพึงพอใจ

ผลจากการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างภูมิลักษณ์การบวช กลุ่มตัวอย่างและระดับความพึงพอใจ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลักษณ์เคยผ่านการบรรพชาสามเณรมาแล้วมีค่าเฉลี่ยถึงระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.07$) และกลุ่มตัวอย่าง ที่มีภูมิลักษณ์เคยผ่านการบวชพระมาแล้ว มีค่าเฉลี่ยถึงระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.50$) (ตารางที่ 4.35) เมื่อทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยค่า เอฟ (F-test) พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ($P=0.000$) แสดงให้เห็นว่า ภูมิลักษณ์เกี่ยวกับการบวช ที่ต่างกันของกลุ่มตัวอย่างมีระดับความพึงพอใจที่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.36) นอกจากนี้ มีการนำเสนอผลการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบ เชฟเฟ (Scheffe) ซึ่งผลการทดสอบมีความแตกต่างรายคู่ 2 คู่ คือ กลุ่มตัวอย่างที่เคยผ่านการบรรพชาสามเณร กับ เคยบวชพระ และ เคยบวชพระ กับไม่เคยบวช อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 4.37)

ตารางที่ 4.35

จำนวน ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลทั่วไป
ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภูมิลักษณ์การบวชต่อระดับ
ความพึงพอใจในกระบวนการฝึกอบรม

ภูมิลักษณ์การบวช	จำนวน	\bar{X}	S.D.
เคยบรรพชาสามเณร	55	4.07	0.426
เคยบวชพระ	11	3.50	0.543
ไม่เคยบวช	154	4.04	0.385
รวม	220	4.02	0.420

ตารางที่ 4.36

การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง
ภูมิภาคหลังการบวชของกลุ่มตัวอย่างต่อระดับความพึงพอใจ
ในกระบวนการฝึกอบรม

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	2	3.185	1.593	9.771	0.000*
ภายในกลุ่ม	217	35.370	0.163		
รวม	219	38.555			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.37

แสดงการเปรียบเทียบรายคู่ของภูมิภาคหลังการบวชกับระดับความพึงพอใจ
ของกลุ่มตัวอย่างต่อโครงการฝึกอบรมพระนวกะ
ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์

ภูมิภาคหลังการบวช	\bar{X}	เคยบรรพชา	เคยบวชพระ	ไม่เคยบวช
		สามเณร		
		4.07	3.50	4.04
เคยบรรพชาสามเณร	4.07	-	0.000*	0.887
เคยบวชพระ	3.50		-	0.000*
ไม่เคยบวช	4.02			-

5.5 การศึกษาความแตกต่างระหว่างอายุกับการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ผลจากการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอายุของ
กลุ่มตัวอย่างในการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 40 ปี
ขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยระดับความถี่ในการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้มากที่สุด ($\bar{X}=3.25$) และ
กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุอยู่ระหว่าง 20-25 ปี มีค่าเฉลี่ยระดับความถี่ในการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้

น้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.97$) (ตารางที่ 4.38) เมื่อทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยค่า เอฟ (F-test) พบว่า มีความแตกต่างที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = 0.007$) แสดงให้เห็นว่า อายุที่ต่างกันของกลุ่มตัวอย่างมีระดับความถี่ในการนำหลักกรรมไปประยุกต์ใช้ที่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.39) นอกจากนี้ มีการนำเสนอผลการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบ เซฟเฟ้ (Scheffe') ซึ่งผลการทดสอบมีความแตกต่างรายคู่ 1 คู่ คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20-25 ปี กับ 40 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 4.40)

ตารางที่ 4.38

จำนวน ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูล
ทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ
ในการนำหลักกรรมไปประยุกต์ใช้

อายุ	จำนวน	\bar{X}	S.D.
20-25 ปี	101	2.97	0.304
26-30 ปี	55	3.01	0.299
31-35 ปี	40	3.10	0.320
36-40 ปี	8	3.00	0.165
40 ปีขึ้นไป	16	3.25	0.408
รวม	220	3.03	0.318

ตารางที่ 4.39

การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง
ระหว่างอายุของกลุ่มตัวอย่างในการนำหลักกรรม
ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	4	1.388	0.347	3.594	0.007*
ภายในกลุ่ม	215	20.751	0.097		
	219	22.139			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.40
แสดงการเปรียบเทียบรายคู่ของอายุของกลุ่มตัวอย่าง
กับการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้

อายุ	\bar{X}	20-25 ปี	26-30 ปี	31-35 ปี	36-40 ปี	40 ปีขึ้นไป
		2.97	3.01	3.10	3.00	3.25
20-25 ปี	2.97	-	0.934	0.262	0.999	0.024*
26-30 ปี	3.01		-	0.777	1.000	0.135
31-35 ปี	3.10			-	0.950	0.621
36-40 ปี	3.00				-	0.484
40 ปีขึ้นไป	3.25					-

5.6 การศึกษาความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษากับการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

ผลจากการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างในการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีค่าเฉลี่ยระดับความถี่ในการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้มากที่สุด ($\bar{X}=3.23$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย มีค่าเฉลี่ยระดับความถี่ในการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้น้อยที่สุด ($\bar{X}=2.44$) (ตารางที่ 4.41) เมื่อทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยค่า เอฟ (F-test) พบว่า ไม่มีความแตกต่างที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P=0.016$) แสดงให้เห็นว่า ระดับการศึกษาที่ต่างกันของกลุ่มตัวอย่างมีระดับความถี่ในการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ที่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.41-4.42)

ตารางที่ 4.41
จำนวน ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลทั่วไป
ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา
ในการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้

ระดับการศึกษา	จำนวน	\bar{X}	S.D.
ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	1	2.44	-
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	18	3.23	0.311
อนุปริญญา / ปวส	9	2.91	0.337
ปริญญาตรี / หรือเทียบเท่า	148	3.02	0.321
สูงกว่าปริญญาตรี	44	3.01	0.274
รวม	220	3.03	0.318

ตารางที่ 4.42
การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง
ระหว่างระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง
ในการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้

แหล่งความแปรปรวน	DF	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	4	1.279	0.305	3.131	0.016
ภายในกลุ่ม	215	20.920	0.097		
	219	22.139			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.7 การศึกษาความแตกต่างระหว่างอาชีพกับการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ผลจากการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอาชีพของ
กลุ่มตัวอย่างในการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการ
มีค่าเฉลี่ยระดับความถี่ในการนำหลักธรรมไปประยุกต์ ใช้มากที่สุด ($\bar{X} = 3.10$) และกลุ่มตัวอย่างที่

มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีค่าเฉลี่ยระดับความถี่ในการนำหลักกรรมไปประยุกต์ใช้น้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.96$) (ตารางที่ 4.43) เมื่อทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยค่าเอฟ (F-test) พบว่า ไม่มีความแตกต่างที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P=0.525$) แสดงให้เห็นว่า อาชีพที่ต่างกันของกลุ่มตัวอย่างกับการนำหลักกรรมไปประยุกต์ใช้ที่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.43-4.44)

ตารางที่ 4.43

จำนวน ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูล
ทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ
ในการนำหลักกรรมไปประยุกต์ใช้

อาชีพ	จำนวน	\bar{X}	S.D.
รับจ้างทั่วไป	13	2.96	0.221
รับราชการ	23	3.10	0.293
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	17	3.07	0.408
พนักงานบริษัทเอกชน	106	3.03	0.312
ธุรกิจส่วนตัว/อาชีพอิสระ	61	2.98	0.327
รวม	220	3.03	0.318

ตารางที่ 4.44

การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง
ระหว่างอาชีพของกลุ่มตัวอย่างในการนำ
หลักกรรมไปประยุกต์ใช้

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	4	0.326	0.081	0.802	0.525
ภายในกลุ่ม	215	21.813	0.101		
รวม	219	22.139			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.8 การศึกษาความแตกต่างระหว่างภูมิภาคหลังการบวชกับการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ผลจากการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างภูมิภาคหลังการบวชของกลุ่มตัวอย่างในการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เคยผ่านการบวชพระมาแล้ว มีค่าเฉลี่ยระดับความถี่ในการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้มากที่สุด ($\bar{X}=3.09$) และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยผ่านการบวชมาก่อน มีค่าเฉลี่ยระดับความถี่ในการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้น้อยที่สุด ($\bar{X}=3.02$) (ตารางที่ 4.45) เมื่อทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยค่า เอฟ (F-test) พบว่าไม่มีความแตกต่างที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P=0.768$) แสดงให้เห็นว่า ภูมิภาคเกี่ยวกับการบวชที่ต่างกันของกลุ่มตัวอย่างมีระดับความถี่ในการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ที่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.45-4.46)

ตารางที่ 4.45

จำนวน ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูล
ทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภูมิภาคหลังการบวช
ในการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้

ภูมิภาคหลังการบวช	จำนวน	\bar{X}	S.D.
เคยบรรพชาสามเณร	55	3.03	0.352
เคยบวชพระ	11	3.09	0.212
ไม่เคยบวช	154	3.02	0.313
รวม	220	3.03	0.318

ตารางที่ 4.46
การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง
ระหว่างภูมิภาคหลังการบวชของกลุ่มตัวอย่างในการ
นำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	2	0.054	0.027	0.264	0.768
ภายในกลุ่ม	217	22.085	0.102		
รวม	219	22.139			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.9 การศึกษาความแตกต่างระหว่างอายุกับทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ

ผลจากการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอายุ กลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20-25 ปี มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะมากที่สุด ($\bar{X}=3.92$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 36-40 ปี มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.71$) (ตารางที่ 4.47) เมื่อทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยค่า เอฟ (F-test) พบว่า ไม่มีความแตกต่างที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P=0.243$) แสดงให้เห็นว่า อายุที่ต่างกันของกลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะที่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.47-4.48)

ตารางที่ 4.47

จำนวน ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลทั่วไป
ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุเกี่ยวกับทัศนคติต่อ
แนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ

อายุ	จำนวน	\bar{X}	S.D.
20-25 ปี	101	3.92	0.414
26-30 ปี	55	3.88	0.382
31-35 ปี	40	3.78	0.435
36-40 ปี	8	3.71	0.601
40 ปีขึ้นไป	16	3.78	0.240
รวม	220	3.87	0.410

ตารางที่ 4.48

การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง
ระหว่างอายุของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการ
พัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	4	0.918	0.229	1.376	0.243
ภายในกลุ่ม	215	35.832	0.167		
	219	36.750			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.10 การศึกษาความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษากับทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ

ผลจากการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อแนวทาง

การพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะมากที่สุด ($\bar{X}=4.21$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับอนุปริญญา / ปวสมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.81$) (ตารางที่ 4.49) เมื่อทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยค่า เอฟ (F-test) พบว่า ไม่มีความแตกต่างที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P=0.841$) แสดงให้เห็นว่า ระดับการศึกษาที่ต่างกันของกลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะที่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.49-4.50)

ตารางที่ 4.49

จำนวน ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลทั่วไปของ
กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษาต่อแนวทางการ
พัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ

ระดับการศึกษา	จำนวน	\bar{X}	S.D.
ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	1	4.21	-
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	18	3.85	0.385
อนุปริญญา / ปวส	9	3.81	0.349
ปริญญาตรี / หรือเทียบเท่า	148	3.88	0.400
สูงกว่าปริญญาตรี	44	3.83	0.469
รวม	220	3.87	0.410

ตารางที่ 4.50

การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง
ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการ
พัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	4	0.241	0.060	0.354	0.841
ภายในกลุ่ม	215	36.509	0.170		
	219	36.750			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.11 การศึกษาความแตกต่างระหว่างอาชีพกับทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ

ผลจากการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอาชีพของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการ มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะมากที่สุด ($\bar{X}=4.02$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.73$) (ตารางที่ 4.51) เมื่อทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยค่า เอฟ (F-test) พบว่า ไม่มีความแตกต่างที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P=0.077$) แสดงให้เห็นว่า อาชีพที่ต่างกันของกลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะที่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.51-4.52)

ตารางที่ 4.51

จำนวน ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลทั่วไป
ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพต่อแนวทางการ
พัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ

อาชีพ	จำนวน	\bar{X}	S.D.
รับจ้างทั่วไป	13	3.98	0.491
รับราชการ	23	4.02	0.352
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	17	3.73	0.345
พนักงานบริษัทเอกชน	106	3.81	0.424
ธุรกิจส่วนตัว/อาชีพอิสระ	61	3.91	0.385
รวม	220	3.87	0.410

ตารางที่ 4.52

การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง
ระหว่างอาชีพของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการ
พัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	4	1.406	0.351	2.138	0.077
ภายในกลุ่ม	215	35.344	0.164		
รวม	219	36.750			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.12 การศึกษาความแตกต่างระหว่างภูมิลักษณ์หลังการบวชกับทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ

ผลจากการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างภูมิลักษณ์หลังการบวชของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลักษณ์เคยผ่านการบรรพชาสามเณรมาก่อน มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะมากที่สุด ($\bar{X} = 3.89$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลักษณ์เคยผ่านการบวชพระมาก่อน มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.62$) (ตารางที่ 4.53) เมื่อทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยค่า เอฟ (F-test) พบว่า ไม่มีความแตกต่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = 0.129$) แสดงให้เห็นว่า ภูมิลักษณ์การบวชที่ต่างกันของกลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะที่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.53-4.54)

ตารางที่ 4.53

จำนวน ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลทั่วไปของ
กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภูมิลำเนาต่อแนวทาง
การพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ

ภูมิลำเนา	จำนวน	\bar{X}	S.D.
เคยบรรพชาสามเณร	55	3.89	0.398
เคยบวชพระ	11	3.62	0.231
ไม่เคยบวช	154	3.88	0.420
รวม	220	3.87	0.410

ตารางที่ 4.54

การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง
ภูมิลำเนาของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการพัฒนา
โครงการฝึกอบรมพระนวกะ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	2	0.688	0.344	2.071	0.129
ภายในกลุ่ม	217	36.061	0.166		
รวม	219	36.750			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปภาพรวมจำนวนร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน

ผลการศึกษา ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อโครงการฝึกอบรมพระนวกะ เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน (65% ของกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจ) พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกินร้อยละ 65 พึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมพระนวกะในทุกๆ ด้าน คือ ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วย ภาควิปัสสนากัมมัฏฐาน ภาควิชาการ ภาคกิจกรรม และด้านการจัดการเกี่ยวกับการฝึกอบรม อันประกอบด้วย รูปแบบและระยะเวลาการรับสมัคร รูปแบบและระยะเวลาการ

อุปสมบท รูปแบบและระยะเวลาการฝึกอบรม รูปแบบและระยะเวลาการวัดผล แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมพระนวกะ เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน (ตารางที่ 4.55-4.56)

ผลการศึกษา การนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งประกอบด้วย การนำหลักไตรสิกขา 3 ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การนำหลักอิทธิบาท 4 ไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน และการนำหลักฆราวาสธรรม 4 ไปประยุกต์ใช้ในครอบครัว เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกินร้อยละ 65 มีการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (ตารางที่ 4.57) แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมพระนวกะในด้านการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน (ตารางที่ 4.55-4.57)

ตารางที่ 4.55

จำนวนร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความพึงพอใจ
ในด้านหลักสูตรการฝึกอบรมเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน

ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม	ร้อยละ 65% ของกลุ่มตัวอย่างพึงพอใจ		
	พอใจ	ไม่พอใจ	เกณฑ์
ภาควิปัสสนากัมมัฏฐาน	93.8	6.2	ผ่าน
ภาควิชาการ	95.2	4.8	ผ่าน
ภาคกิจกรรม	96.5	3.5	ผ่าน

ตารางที่ 4.56

จำนวนร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความพึงพอใจ
 ในด้านการจัดการเกี่ยวกับการฝึกอบรมเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน

ด้านการจัดการเกี่ยวกับการฝึกอบรม	ร้อยละ 65% ของกลุ่มตัวอย่างพึงพอใจ		
	พอใจ	ไม่พอใจ	เกณฑ์
รูปแบบและระยะเวลารับสมัคร	95.5	4.5	ผ่าน
รูปแบบและระยะเวลาอุปสมบท	99.8	0.2	ผ่าน
รูปแบบและระยะเวลาฝึกอบรม	99.2	0.8	ผ่าน
รูปแบบและระยะเวลาวัดผล	96.8	3.2	ผ่าน

ตารางที่ 4.57

จำนวนร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความถี่ในการนำ
 หลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
 เปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน

การนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	ร้อยละ 65% ของกลุ่มตัวอย่าง นำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน		
	พอใจ	ไม่พอใจ	เกณฑ์
นำหลักไตรสิกขา 3 ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	74.6	25.4	ผ่าน
นำหลักอิทธิบาท 4 ไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน	84.9	15.1	ผ่าน
นำหลักฆราวาสธรรม 4 ไปประยุกต์ใช้ในครอบครัว	82.2	17.8	ผ่าน

ส่วนที่ 6 อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง "การประเมินโครงการฝึกอบรมพระนวกะของวัดชลประทานรังสฤษฎ์
 อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี" ซึ่งเป็นโครงการที่ได้ดำเนินการขึ้นเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจ
 ในทางศาสนธรรมที่ถูกต้องแก่ประชาชนผู้เข้ามาบวชยังวัดชลประทานรังสฤษฎ์ และที่สำคัญยัง

เป็นการพัฒนานุเคราะห์ให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ ไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพจิต สุขภาพกาย ซึ่งเป็นโครงการที่ได้เนนการริเริ่มขึ้นในปีพุทธศักราช 2512 และได้ดำเนินการมาจนถึงปัจจุบันนี้ เพื่อสนองตอบต่อความต้องการ ความพึงพอใจ และประสบการณ์ ทางศาสนาในเชิงลึกที่ดีแก่พระนวกะ ผลจากการศึกษา ทำให้ทราบถึงระดับความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมพระนวกะ การนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ ซึ่งสามารถนำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

6.1 ความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมพระนวกะ

ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม

ผลการศึกษาถึงความพึงพอใจต่อหลักสูตรการฝึกอบรม ซึ่งประกอบไปด้วยภาค วิปัสสนากัมมัฏฐาน ภาควิชาการ และภาคกิจกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านรูปแบบการอบรม ด้านระยะเวลาการอบรม ด้านวิทยากรผู้ให้การอบรมเมื่อพิจารณาโดยสรุปแล้ว พบว่า รูปแบบการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานที่เน้นการอบรมตามแนวสติปัฏฐาน 4 กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมาก อาจจะเป็นเพราะว่ามีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการพัฒนาจิตใจ รวมถึงเป็นประโยชน์ต่อการทำงาน การดำเนินชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุจินตนิท หนูชู (2546, น. 150) ได้ทำการศึกษา “การติดตามผลผู้ผ่านการอบรมโครงการอบรมพระธรรมทายาท ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์” พบว่า การปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 ด้วยการกำหนดพิจารณาสิ่งทั้งหลายให้รู้เท่าทันตามความเป็นจริง มีสติกำกับดูสิ่งต่างๆ มี 4 ประการ คือ

1. กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน การตั้งสติกำหนดพิจารณาเห็นกายในกายอยู่ มีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติกำกับดูรู้เท่าทันเวทนา กำจัดอกิขณาและโทมนัสเสียได้
2. เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน การตั้งสติกำหนดพิจารณาเห็นเวทนาในเวทนาทั้งหลาย อยู่มีความเพียรมีสัมปชัญญะมีสติกำกับดูรู้เท่าทันเวทนา กำจัดอกิขณาและโทมนัสเสียได้
3. จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน การตั้งสติกำหนดพิจารณาเห็นจิตในจิตอยู่ มีความเพียร มีสัมปชัญญะมีสติกำกับดูรู้เท่าทันจิตหรือสภาพของอาการของจิตกำจัดอกิขณาและโทมนัสเสียได้
4. ธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน การตั้งสติกำหนดพิจารณา เห็นธรรมในธรรมทั้งหลายอยู่ มีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติกำกับดูรู้เท่าทันธรรม กำจัดอกิขณาและโทมนัสเสียได้ พระธรรมทายาทมีความพึงพอใจในระดับมาก ด้านการอบรมวิชาการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจ

ในระดับมากเช่นกัน ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าหัวข้อธรรมที่ใช้ในการบรรยายให้ความรู้กับพระนวกะที่เข้าอบรมมีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในชีวิตได้อย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นด้านการทำงาน การใช้ชีวิตในครอบครัว รวมถึงการใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุทธิรักษ์ จันทนา (2546, น. 123) จากการศึกษาเรื่อง "การติดตามผลเยาวชนที่ผ่านโครงการอบรมคุณธรรมค่ายพุทธบุตร" ของวัดปัญญาบันฑิตาราม พบว่า กลุ่มตัวอย่างนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันบ่อยครั้ง ในด้านการเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ การเป็นศิษย์ที่ดีของอาจารย์การเป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน การเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ และการเป็นสาวกที่ดีของพระศาสนา นอกจากนี้หลักสูตรการอบรมยังเป็นไปตามความคาดหวัง ของผู้เข้าอบรมสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เข้าอบรมในด้านการศึกษาศาสนธรรมในเชิงลึก รวมถึงสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำได้

การจัดการเกี่ยวกับการฝึกอบรม

ผลการศึกษา ถึงความพึงพอใจต่อการจัดการเกี่ยวกับการฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนการรับสมัคร ขั้นตอนการอุปสมบท ขั้นตอนการฝึกอบรม และขั้นตอนการวัดผล ผลจากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจต่อขั้นตอนการฝึกอบรมดังกล่าวอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยเฉพาะขั้นตอนการอุปสมบท ผลจากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า รูปแบบและระยะเวลาการอุปสมบท ที่เน้นความประหยัด เป็นระเบียบ เรียบง่าย มีความสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจของสังคมในปัจจุบัน และตรงกับความคาดหวังของผู้บวชด้วยเช่นกัน ซึ่งทางวัดชลประทานรังสฤษฎ์ ได้กำหนดค่าใช้จ่ายในการอุปสมบทไว้เพียง 2,500 บาท ต่อคนเท่านั้น และที่สำคัญทางวัดได้กำหนดให้ผู้ที่เข้ามาบวชไม่ให้มีการจัดงานเลี้ยงและให้ตัดบริวารที่ไม่จำเป็นออกไปเพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายในส่วนที่ไม่จำเป็นลง ซึ่งสอดคล้องกับมติของหลวงพ่อบุญานันทภิกขุ (2536, น. 136) กล่าวว่า ผู้ที่เข้ามาบวชต้องบวชแบบประหยัด ไม่ใช่บวชแบบฟุ่มเฟือยสุรุ่ยสุร่ายให้ประหยัดไม่ต้องทำขวัญนาค ไม่ต้องมีลิเกฉลอง ไม่ต้องเลี้ยงเหล้า เลี้ยงข้าวกันอย่างฟุ่มเฟือย เวลาบวชให้ทำงานๆ ทำกะตงใบตองใส่ดอกไม้สองสามดอก มีฝาคกรอบตามธรรมเนียมโบราณ ไม่เปลืองเงินเปลืองทอง ส่วนในด้านรูปแบบและระยะเวลาการฝึกอบรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมากเช่นกัน โดยเฉพาะประเด็นที่ว่า มีความเหมาะสมกับระยะเวลาการบวชนั้น กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมาก ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่ารูปแบบการฝึกอบรมมีความสอดคล้องตรงกับความต้องการของผู้บวชและระยะเวลาของการบวช ซึ่งทางโครงการฝึกอบรมพระนวกะวัดชลประทานรังสฤษฎ์ ได้จัดรูปแบบการฝึกอบรมในลักษณะบูรณาการเพื่อให้มีความเหมาะสมกับระยะเวลาการบวชของผู้เข้าอบรม กล่าวคือ ใช้ทั้งการบรรยาย การสาธิต การระดมความคิด

การสัมมนา การประชุมอภิปราย กรณีตัวอย่าง เป็นต้น โดยยึดเอาผู้เข้าอบรมเป็นศูนย์กลาง ในการจัดรูปแบบการฝึกอบรม จึงเป็นสาเหตุให้ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการฝึกอบรมในระดับมาก เพราะสามารถเข้าใจในเนื้อหาได้เป็นอย่างดี ดังที่ สายใจ ชูปวา (2541, น. 8-9) ได้สรุปรูปแบบการฝึกอบรมเอาไว้ 8 ประการ กล่าวคือ 1. การบรรยาย (Lecture Method) เป็นวิธีการฝึกอบรมที่ใช้กันแพร่หลายที่สุด เพราะการบรรยายเป็นการพูดให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายเรื่องราวต่างๆ ได้ดี 2. การสาธิต (Demonstration Method) เป็นวิธีที่ใช้กันมานานเป็นวิธีที่ง่ายและอำนวยความสะดวก ประโยชน์ทันตาเห็นเพราะเป็นการเรียน โดยวิธีอธิบายประกอบการแสดง จากของจริง 3. การระดมความคิด (Brain Storming) 4. การสัมมนา (Seminar Method) 5. การประชุมอภิปราย (Conference Method) 6. การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing Method) 7. กรณีตัวอย่าง (Case Method) 8. วิธีใช้วิธีการหรือเทคนิคอื่นที่เหมาะสมกับผู้เข้าอบรมซึ่งทางโครงการฝึกอบรมพระนวกะวัดชลประทานรังสฤษฎ์ได้ประยุกต์รูปแบบการฝึกอบรมดังกล่าว มาปรับใช้ในการฝึกอบรม ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และระยะเวลาที่เอื้ออำนวย จึงสามารถสรุปโดยภาพรวมได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการจัดการเกี่ยวกับการฝึกอบรมในขั้นตอนต่างๆ อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าขั้นตอนต่างๆ ดังกล่าว มีความสอดคล้องกับความคาดหวังและสามารถตอบสนองความพึงพอใจให้กับผู้เข้าอบรมได้

6.2 การนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ผลการศึกษา ในการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการนำหลักธรรมไปใช้อยู่ในระดับบ่อยครั้ง ซึ่งพอจะสรุปตามลำดับประเด็นสำคัญดังนี้

การนำหลักไตรสิกขา 3 ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ผลจากการศึกษา การนำหลักไตรสิกขา 3 ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างมีความถี่ในการนำไปใช้ในระดับปานกลาง ในประเด็นที่ว่า นำไตรสิกขา ไปฝึกฝนอบรมตนให้มีระเบียบวินัยอยู่เสมอ ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข เช่น สุรา การพนัน เที่ยวกลางคืน และการพูดจาที่ไพเราะ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ประจวบ ตริภักดิ์ (2544, น. 110) เรื่องการติดตามผลเยาวชนที่ผ่านโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้นำเอาธรรมะไปใช้ในการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ คือ ด้านการมีวิสัยที่ต้งามและควบคุมตนเองได้ เช่น การคิดดี พูดดี กระทำดี การเสียสละ การไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข ส่วนประเด็นการใช้สมาธิในการ

ทำจิตใจให้สงบ เพื่อขจัดความโลภ ความโกรธ และความหลงให้น้อยลง มีสติปัญญาในการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นเรื่องของสมาธิและปัญญา เป็นกระบวนการในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งมีความสอดคล้องกับคำกล่าวของพระพรหมมิ่งคลาจารย์ (หลวงพ่อบุญญานันทภิกขุ) (2547, น. 151) ตอนหนึ่งว่า ธรรมมีทั้งอย่างต้น อย่างกลางและอย่างสูง เป็นสิ่งที่ทุกคนอาจนำมาปฏิบัติให้เป็นประโยชน์แก่ตนได้ อย่างต้นก็มุ่งประโยชน์การอยู่ร่วมกันโดยสันติ อย่างกลางก็เพื่อทำประโยชน์ตนในด้านให้ก้าวหน้า เป็นการฟอกจิตใจให้สะอาด อย่างสูงเป็นทางเกิดของปัญญา การรู้แจ้งเห็นจริงและถอนความหลงผิดในโลกออกได้หมด ไม่มีความทุกข์แม้แต่น้อย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2546, น. 34) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตจำเป็นจะต้องพัฒนาให้ครบทั้ง 4 ด้าน กล่าวคือ การพัฒนาทางกาย ให้มีทักษะในการใช้เครื่องมืออุปกรณ์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ตามแนวทศศึกษา การพัฒนาศีล (พัฒนาทางสังคม) สามารถปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้ มีคุณธรรม จริยธรรมตามแนวจริยศึกษา การพัฒนาจิตใจ ฝึกจิตให้มีสุขภาพที่ดี มีความสุขตามสมควรแก่ฐานะ และการพัฒนาปัญญา มีเสรีภาพทางความคิด คือคิดเป็นตามหลักโยนิโสมนสิการ มีความรู้พอที่จะจัดการกับความทุกข์ได้ สรุปโดยภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีความถี่ในการนำไตรสิกขาไปใช้ในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อหลักธรรมที่ได้รับจากการฝึกอบรม เพราะสามารถนำไปใช้ (Apply) ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

การนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการทำงาน

ผลการศึกษา การนำหลักอิทธิบาท 4 ไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความถี่ในการนำไปใช้ในระดับปานกลางถึงระดับมากในทุกประเด็น โดยเฉพาะในประเด็นที่มีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จโดยไม่ย่อท้อ กลุ่มตัวอย่างมีการนำไปใช้บ่อยในระดับมาก ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่า หลักอิทธิบาท 4 มีความสอดคล้องเหมาะสมกับการทำงาน ทำให้การทำหน้าที่ที่รับผิดชอบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ประสบผลสำเร็จในกิจการงานนั้นๆ เพราะอิทธิบาท 4 หมายถึงหลักธรรมเป็นเหตุแห่งความสำเร็จ เป็นธรรมสำหรับใช้ในการทำงานเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในกิจการงานต่างๆ กล่าวคือ เมื่อต้องการพ้นจากความยากจน ก็ต้องขยันหมั่นเพียรและแก้ไขสาเหตุแห่งความยากจน ซึ่งเป็นพุทธวิธีอย่างหนึ่ง ในการปลูกฝังคุณธรรมในจิตใจ คือ การอบรมจิตใจให้สงบและรู้เท่าทันตนเอง เกิดสติในการปฏิบัติงาน (เจริญ เหล่าคำ, 2547, น. 102) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของพระธรรมปิฎก (2543, น. 21-43) ที่กล่าวไว้ในหลักอิทธิบาทว่า เป็นหลักธรรมแห่งความสำเร็จ ที่จะนำไปปฏิบัติตามสู่ความสำเร็จแห่งหน้าที่การงาน มี 4 ประการด้วยกัน คือ ฉันทะ การมีความพอใจและทำด้วยใจรักในสิ่งนั้นๆ วิริยะะ

ความขยันหมั่นเพียรกระทำสิ่งนั้นๆ ด้วยความพยายาม จิตตะ การตั้งใจจริงรู้ในสิ่งที่ทำและกระทำด้วยความตั้งใจ และวิมังสา การหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญอยู่เสมอ

การนำหลักฆราวาสธรรม 4 ไปใช้ในครอบครัว

การศึกษาถึงการนำหลักฆราวาสธรรม 4 ซึ่งเป็นธรรมสำหรับผู้ครองเรือน เป็นหลักการปฏิบัติให้เกิดความสุขของมวลสมาชิกภายในครอบครัว นั้นปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างมีความดีในการนำฆราวาสธรรมไปใช้ในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง ในประเด็นต่างๆ กล่าวคือ รักษาและปฏิบัติตามคำสัญญาที่ให้ไว้กับบุคคลในครอบครัว มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ในครอบครัวเป็นคนตรงต่อเวลาและให้เวลากับครอบครัว มีการฝึกฝนพัฒนาตนจนสามารถช่วยเหลือครอบครัวได้ ซึ่งแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมากกว่า ร้อยละ 65 ได้นำหลักฆราวาสธรรมไปประยุกต์ใช้ในครอบครัว ซึ่งอาจจะมองเห็นว่าฆราวาสธรรมนั้น สามารถนำไปเป็นแนวทางในการสร้างครอบครัวให้มีความสุข เป็นหลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต กำกับชีวิตให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้ ซึ่งสอดคล้องกับมติของพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุต ปยุตโต) (2543, น. 43) ที่กล่าวไว้ในหลักฆราวาสธรรม ว่า ฆราวาสธรรม เป็น ธรรมสำหรับการครองชีวิตของคฤหัสถ์ มี 4 ประการ กล่าวคือ สัจจะ ความจริง คือ การดำรงมั่นในสัจจะ ชื่อตรง ชื่อสัตย์ จริงใจ พูดจริง ทำจริง จะทำอะไรก็ให้เป็นที่ยึดถือไว้วางใจได้ ทมะ ฝึกตน คือ การบังคับควบคุมตนเองได้ รู้จักปรับตัว และแก้ไขปรับปรุงตนให้ก้าวหน้าตั้งงามยิ่งขึ้นเสมอ ขันติ อุดทน คือ มุ่งทำหน้าที่ การงานด้วยความขยันหมั่นเพียรเข้มแข็งอดทน ไม่หวั่นไหว มุ่งมั่นในจุดหมาย ไม่ทอดทิ้ง และจาตะ เสียดละ คือ การมีน้ำใจเอื้อเฟื้อช่วยเหลือเกื้อกูล บำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่น ซึ่งจากการศึกษาพบว่าหลักฆราวาสธรรม ในทุกประเด็นกลุ่มตัวอย่างได้นำไปประยุกต์ใช้ได้ในระดับปานกลางจึงแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจต่อหลักธรรม เพราะเห็นว่ามีประโยชน์และสามารถนำหลักธรรมไปเป็นแนวทางในการพัฒนาชีวิตได้และทำให้มีหลักในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ซึ่งมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรมพระนวกะในข้อที่ว่า เตรียมความพร้อมให้พระนวกะมีทางเดินชีวิตที่ถูกต้องหลังการลาสิกขาบทไปแล้ว

6.3 ทัศนะของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ

ผลการศึกษา ทัศนะของกลุ่มตัวอย่าง ต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ ในด้านรูปแบบการฝึกอบรม ด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านการ

ประเมินผลการฝึกอบรม และด้านสภาพแวดล้อมการฝึกอบรม ซึ่งปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ซึ่งพอจะสรุปตามลำดับประเด็นสำคัญดังนี้

ด้านรูปแบบการฝึกอบรม ผลจากการศึกษา ถึงทัศนะของผู้ผ่านการฝึกอบรมต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมในด้านรูปแบบการฝึกอบรมนั้น กลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากในทุกประเด็น กล่าวคือ ประเด็นการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมที่ทางวัดจัดขึ้น การเน้นภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎี เน้นการนำไปประยุกต์ใช้จริงในชีวิตประจำวันให้มีความสอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน การใช้สื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสม ซึ่งอาจจะสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้เข้าอบรมที่ได้ตั้งใจไว้ตั้งแต่ต้นว่า เมื่อเข้ามาบวชแล้วก็ต้องการที่จะเรียนรู้พัฒนาชีวิตให้ดีขึ้นในทุกๆ ด้าน จากการศึกษาสรุปโดยภาพของรูปแบบการฝึกอบรมได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นให้มีการปรับปรุงพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับลักษณะของสังคมปัจจุบันในระดับมาก ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ เพ็ญแข ศิริวรรณ และคณะ (2542, น. 123) เรื่องการประเมินผลการดำเนินโครงการภาคพิเศษ หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการให้มีการเร่งทำการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมให้มากขึ้น โดยส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้มากขึ้น กล่าวโดยสรุปผลการศึกษาถึงทัศนะของผู้ผ่านการฝึกอบรม ต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะในด้านรูปแบบการฝึกอบรมนั้น ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรม และที่สำคัญรูปแบบการฝึกอบรมต้องมีความสอดคล้องกับสังคมปัจจุบันและการนำไปใช้จริงให้มากที่สุด

ด้านวิธีการฝึกอบรม ผลจากการศึกษา ถึงทัศนะของผู้ผ่านการฝึกอบรมต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมในด้านวิธีการฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ในทุกประเด็น คือ ประเด็นการเพิ่มกิจกรรมให้มากขึ้น การใช้สื่ออุปกรณ์ ลดการบรรยายในช่วงเวลาบ่ายแล้วไปเน้นการทำกิจกรรมให้มากขึ้น โดยเฉพาะในประเด็นการเพิ่มกิจกรรมในห้องเรียนเพื่อให้การบรรยายมีความน่าสนใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับมาก ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าวิธีการฝึกอบรมดังกล่าว ทำให้ผู้เข้าอบรมมีความสนใจในการบรรยาย มีผลต่อการ พัฒนาความรู้ ความสามารถ ของผู้เข้าฝึกอบรมซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ (ชูชัย สมितिไกร, 2542, น. 172) ที่กล่าวไว้ว่า วิธีการฝึกอบรมเป็นเครื่องมือหรือกิจกรรมต่างๆ ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารและถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ ระหว่างผู้ฝึกอบรมและผู้รับการฝึกอบรม และระหว่างผู้รับการอบรมด้วยกันเอง เพื่อทำให้ผู้รับการอบรมมีความรู้ ทักษะ ความสามารถ และทัศนคติตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม นอกจากนี้หลักเกณฑ์การเลือกใช้วิธีการฝึกอบรม

เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เข้าอบรมและมีประสิทธิภาพที่สุดจะต้องคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ คือ วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ภูมิหลังของผู้เข้ารับการฝึกอบรม การปฏิบัติจริง หมายถึงควรเลือกวิธีการฝึกอบรมซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้รับการอบรมได้ฝึกฝนทักษะที่ตรงกับการปฏิบัติงานจริง

ด้านการประเมินผลการฝึกอบรม จากการศึกษาถึงทัศนะของผู้ผ่านการฝึกอบรมต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมในด้านการประเมินผลการฝึกอบรม ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับมากกว่า ทางโครงการฝึกอบรมพระนวกะ จำเป็นจะต้องมีการประเมินในการฝึกอบรมทุกครั้งและควรที่จะจัดสร้างวิธีการประเมินขึ้นมาให้มีลักษณะเฉพาะสำหรับการใช้ในการประเมินโครงการฝึกอบรมพระนวกะ เพื่อให้ได้สารสนเทศซึ่งจะนำไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาโครงการฝึกอบรมต่อไป และที่สำคัญเพื่อเป็นการตรวจสอบว่าการดำเนินโครงการนั้นมีความคุ้มค่าคุ้มทุน การดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่อย่างไร ดังที่ ฌ็อง-ฌัก แซงต์-ฌอร์ฌ (2543, น. 19) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการประเมินไว้ว่า เป็นการตรวจสอบว่า การฝึกอบรมสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดหรือไม่ เป็นการค้นหาข้อดีและข้อบกพร่องที่ควรแก้ไขของการฝึกอบรม ตรวจสอบความคุ้มค่าของโครงการฝึกอบรมโดยเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายของโครงการกับประโยชน์หรือคุณค่าที่ได้รับ วินิจฉัยว่าผู้เข้ารับการอบรมได้รับประโยชน์มากน้อยเพียงใด และเพื่อรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการฝึกอบรมในครั้งต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของกลุ่มตัวอย่างที่ได้แสดงความคิดเห็นในด้านการประเมินอยู่ในระดับมาก ในทุกประเด็น ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการประเมินว่า จะมีประโยชน์ต่อโครงการฝึกอบรมพระนวกะ ในอันที่จะนำไปปรับปรุงพัฒนาระบบงานการฝึกอบรมให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

ด้านสภาพแวดล้อมการฝึกอบรม ผลจากการศึกษาถึงทัศนะของผู้ผ่านการฝึกอบรมต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมในด้านสภาพแวดล้อม ในประเด็นเหล่านี้ คือ การจัดสถานที่อบรมให้มิดชิดมีความเป็นส่วนตัว ควรเพิ่มอุปกรณ์สื่อการสอนไว้ประจำห้องบรรยายให้เพียงพอ ควรให้มีการแลกเปลี่ยนวิทยากรกับหน่วยการอบรมต่างๆ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อกระบวนการฝึกอบรม มีผลต่อการเรียนรู้ สร้างความรู้สึที่ดีๆ ให้กับผู้เข้าอบรม ทำให้กระบวนการฝึกอบรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพในทุกๆ ขั้นตอน ไม่ว่าจะขั้นตอนการวิเคราะห์หาความจำเป็นในการฝึกอบรม การสร้างหลักสูตรการฝึกอบรม การดำเนินการฝึกอบรม และการประเมินการฝึกอบรม (จุฑามณี ตระกูลมุกดา, 2544, น. 15) โดยเฉพาะในประเด็นควรมีการแลกเปลี่ยนวิทยากรกับหน่วยการอบรมอื่นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายนั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นมากเมื่อ

เปรียบเทียบกับประเด็นอื่นๆ อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้เข้าอบรมเห็นว่าการแลกเปลี่ยนวิทยากรกับหน่วยอบรมอื่นๆ นั้น เป็นการเพิ่มทัศนะมุมมองใหม่ให้เกิดขึ้นกับการฝึกอบรม และที่สำคัญทำให้ได้รับความรู้ประสบการณ์ที่หลากหลายขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้หลังจากสิ้นสุดการอบรม ส่วนในประเด็นที่ว่า ทางวัดได้เชิญวิทยากรภายนอกที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมมาบรรยายถวายเป็นประจำนั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ทางโครงการฝึกอบรมพระนวกะวัดชลประทานรังสฤษฎ์ ได้เชิญวิทยากรภายนอกที่มีความรู้ความสามารถทางด้านธรรมะมาถวายเป็นประจำแล้ว แต่ผู้เข้าอบรม เมื่อเทียบกับความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมแล้วยังอยู่ในปริมาณที่น้อย เพราะการเชิญวิทยากรภายนอกมาถวายเป็นประจำมีความสำคัญกับผู้เข้าอบรมเป็นอย่างยิ่งในด้าน ประสบการณ์ ทัศนคติ มุมมอง และการนำเอาหลักธรรมะประสบการณ์ความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้ (Apply) ในชีวิต ซึ่งจะทำให้กระบวนการฝึกอบรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรมอย่างแท้จริง

6.4 การศึกษาความเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างกับความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมพระนวกะ

ผลจากการศึกษาทดสอบความแตกต่าง พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ด้านอายุที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกัน 2 คู่ คือ อายุระหว่าง 20 – 25 ปี กับอายุ 40 ปีขึ้นไป และอายุระหว่าง 31-35 ปี กับอายุ 40 ปีขึ้นไป ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุอยู่ในระหว่าง 20-35 ปี มีวุฒิภาวะน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป ในการแสดงความคิดเห็นรวมถึงความตั้งใจในการศึกษาการประพฤติปฏิบัติ ส่วนระดับการศึกษาและอาชีพ ไม่มีความแตกต่างกันในด้านความพึงพอใจ อื่นๆ ที่ไม่มีความแตกต่างกันอาจเป็นเพราะว่า ทุกคนยังเป็นผู้ใหม่เหมือนกันกับการใช้ชีวิตของนักบวช และเข้าสู่การฝึกอบรมในเรื่องธรรมะและกิจวัตรของพระสงฆ์ จำเป็นจะต้องมีการปรับเปลี่ยน ฝึกฝน เรียนรู้ในช่วงระยะเวลาที่เท่าเทียมกัน จึงถือได้ว่าเป็นการเริ่มต้นนับหนึ่งเหมือนกันในการเข้าสู่ชีวิตนักบวชและกระบวนการฝึกอบรม ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกัน 2 คู่ คือ ผู้ที่เคยผ่านการบรรพชาและไม่เคยผ่านการบวช มีความพึงพอใจต่อโครงการมากกว่า ผู้ที่เคยผ่านการบวชพระ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะความตื่นเตนในการที่ได้รับประสบการณ์ความรู้ใหม่ๆ หรือ รูปแบบการบวชและกระบวนการฝึกอบรมตรงกับ ความคาดหวังความตั้งใจของตน ซึ่งสอดคล้องกับ กฤษณ์กมล กมลาศน์ (2546, น. 17) กล่าวว่า

ความพึงพอใจ เกิดขึ้นเมื่อบุคคลได้รับการตอบสนองตามความต้องการ แบ่งออกได้เป็น 2 แบบ คือ ความพึงพอใจที่เกิดจากปัจจัยเบื้องต้น เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และ ความพึงพอใจที่เกิดจากปัจจัยระดับสูง ได้แก่ ความพึงพอใจที่ได้ตอบสนองความรู้สึกภายใน เช่น รัก ชอบ เป็นต้น

ความแตกต่างของข้อมูลทั่วไป ของกลุ่มตัวอย่างกับระดับความถี่ในการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันผลจากการศึกษา พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 กลุ่มตัวอย่างที่มี ระดับการศึกษา อาชีพ ภูมิลักษณ์การบวช ไม่มีความแตกต่างกันต่อการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่า หลักธรรมที่ใช้ในการฝึกอบรมมีประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้ในทุกระดับ ไม่ว่าจะมีการศึกษาหรือไม่มีการศึกษาก็ตาม ธรรมะเหล่านั้นสามารถจะทำให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างมีคุณภาพไม่ก่อเกิดความทุกข์ขึ้น ส่วนอายุที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจที่แตกต่างกัน 1 คู่ คือ อายุระหว่าง 20-25 ปี กับอายุ 40 ปีขึ้นไป ความแตกต่างดังกล่าว อาจเป็นเพราะสถานภาพที่แตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป ต้องมีภาระแห่งความรับผิดชอบมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20-25 ปี เช่น เป็นผู้ปกครองครอบครัว มีลูกๆ มีพ่อแม่ ญาติพี่น้อง ที่ต้องรับผิดชอบ จึงจำเป็นที่จะต้องนำเอาหลักธรรมะไปใช้ในระดับที่มากกว่ากลุ่มประชากรที่มีอายุ 20-25 ปี ซึ่งยังอยู่ในวัยที่สนุกสนานเป็นวัยเริ่มต้นของการทำงาน มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ดำเนินชีวิตไปตามความรู้สึก ความตระหนักในเหตุผลยังมีน้อย จึงเป็นเหตุให้การนำหลักธรรมะไปใช้ในปริมาณที่น้อยกว่า

ส่วนความแตกต่างของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง กับความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ ผลจากการศึกษา พบว่า ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ในด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ภูมิลักษณ์การบวช ของกลุ่มตัวอย่าง ไม่มีความแตกต่างกัน ในด้านการแสดงความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าการเข้ามาบวชและเข้าสู่กระบวนการฝึกอบรม ในระยะเวลาที่ไม่แตกต่างกัน รวมถึงโอกาสการมีส่วนร่วมในกระบวนการฝึกอบรมที่มีระยะเวลาที่ใกล้เคียงกัน จึงเป็นสาเหตุให้การแสดงความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน